
אחשורוש
— פון —
א. גאלדפאדען.
AHASUERUS
by A. GOLDFADEN.
HEBREW PUBLISHING COMP.
83-85 Canal St., New York.
1908.

פרייז 10 סענט.

קעניג

אחשורוש

אדער

קעניגין אסתר

ביבלישע אפערעטע אין 5 אקטען
אונד 15 בילדער

— פון —

א. גאלדפאדען.

— פערלאג פון דיא —

היברו פאבלישינג קאמפאני,
83-85-87 קאנאל סט., נויארק.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,
83-85-87 Canal St., New York.

פערזאנען:

אחשורש — פערזישער קעניג
אסתר — זיין פרוי
המן — איין מיניסטער
זרש — זיין פרוי

1 פרשנדתא
2 דלפון
3 אספתא
4 פורתא
5 אדליא
6 ארידתא
7 פרמשתא
8 אריסי
9 ארידי
10 ויזתא

(1–10: המן'ס 10 זעהנע)

מרדכי — אסתר'ס אָנקעל
התך — איין דיענער

יעריש
מרם
שאלתיאל
בגתן ותרש

(יעריש, מרם, שאלתיאל, בגתן ותרש: האָפּלייטע)

אַסטראנאָם (שטערענזעהער).

קאָהר, האָפּלייטע, האָפדאמען, טענצער, לייפער א. ז. וו.

1טער אקט.

שטעלט פאָר א שעהנער סאלאָן ביים קעניג אללע מיניסטאָרען האָפליי-
טע שטעהען מיט בעכערס אין דער האנד און זינגען, דער קעניג זיצט און
נעבען איהם ממוכן. (המן)

קאָהר מיט סאפיר און פורפור
בריליאנטען אָהן אשיעור
זילבער, גאָלד און עלפענביין. עלפענביין
דאָס האָט מען ניעמאלס געזעהן. ניעמאלס געזעהן
יונגע פרויען אלטער ווייַן
וואָס קען נאָך עטוואס בעסער זיין. בעסער זיין
יא אזא רייכטהום אזא שטאנד יא יא יא יא
ווירד נאָר געזעהן אין פרס לאנד יא יא יא יא
דערפאר זיינען מיר אזוי פריילעך, פרייליך
דערפאר ליבען מיר דעם מלך, מלך
און טרינקען אצונד
פאָר דעם מלך'ס געזונד
נאָ כאָמיר זשע אללע פרייליך זיין : יא פריילעך זיין
און טרינקען בענאנד
זיעבען טאָג דורך אנאנד
און ליידיגט אוים דיא בעכערס ווייַן
דאמען קאָהר (הינטער דיא קוליסען) רעכטס
פרייע דיך אויך קעניגין פון פרס (מענער) חאַ חאַ
טרויעריג זיין פאסט פאר דיר גאָר ניט, חאַ חאַ
אויך דוא שעהנע פון אללע שררות, חאַ חאַ
טרינק מיט אונז אללע אין איינעם מיט, (צווייא מאָהל) יא
אזא גליק שענקט גאָט נאָר וועניגע, וועניגע
צו טראָגען א קרון פון קעניגע, קעניגע
פיעלע מענשען צו דיר אונטערטעהניגע : טעהניגע
אזא גליק שענקט גאָט מענשען וועניגע

(ס ס ח)

מענער יא זייא זיננען א לויב זייער קעניגין

דאס איז פאר זייא שעהן און פיין
יא, אט אזוי אט אזוי לעבעדיג צו זיין
טרינקט אויס גלייך מיט אונז דיא גלעזלעך מיט וויין
בראווא בראווא בראווא
זייא פערשטעהען גוט דעם וויין
(ה׳םם)

יא אט אזוי (ביז מיט וויין)

נא לאמיר זשע מיט זייא אין איינעם בעזינגען דעם יו״ט דעם שעהנעם
נא לאמיר זשע מיט זייא אין איינעם בעזינגען וויוואט, וויוואט
טרינקט אויס דעם וויין
וויוואט (זיעבען מאהל)

יעריש: שעהן מלך שעהן, אייערע פרויען זינגען זעהר שעהן

אחשורש נא נא נא דאס האב איך דאך געזאגט אז אונזערע פרויען זינגען שעהן נאר שעהנער פון זייער זינגען איז זייער שעהנהייט אליין

תרשיש איהר וועט מיר פערצייהען גראסער קעניג פון פרס און מדי אז איך וויל מיינען, זיינען אונזערע פרויען פון אראביען פיעל שעהנער פון אייערע זייער וואוקס זייער שעהנהייט איז נישט צו בעצאהלען.

אחשורש נא נא נא דאס האב איך דאך געזאגט נישט דא ווער עס זאל לאכען יעצט מיינע שררים מיין רייכקייט מיינע אוצרות האב איך שוין געוויעזען יעצט וויל איך אייך וויזען דאס שעהנהייט וואס דאס לאנד סעביל קען ארויס געבין. — ממוכן הייס דיא סריסים זייא זאלען אריבער געהן צו דער מלכה ושתי זיא זאל תיכף אריין קומען אזוי בעפעהלט דער מלך פון מדי און פרס;

ממוכן פון פרס און מדי (גיט אצייכען אז מען זאל ארויס געהן)

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט נא מיינע שררים ווישט אייך אויס אייערע אויגען אז דאס שעהנע פרויענגעשטאלט זאל זיך קענען אין אייערע אויגען אבשפיגלען (קומען אריין)

ממוכן: וואס שווייגט איהר?

בגתן דיא מלכה ושתי וויל נישט געהן

אחשורש נא יא נא דאס האב איך געזאגט וואס? זיא וויל נישט געהן, מיך נישט פאלגען? אזוי זאגט איהר באלד געהן און זיא אריין ברענגען נאקעט אזוי בעפעהלט דער קעניג פון מדי און פרס!

המן פון פרס און מדי, ! (גיט א צייכען זאלין ארויס געהן) מיר בעטין דעם גרויסען קעניג פון פרס און מדי ער זאל שטיקען זיין צארען זיא וועט נעוויס קומען.

בנתן ותרש (קומען אריין)

אחשורש נו וואס שווייגט איהר ?

בנתן ותרש מיר האבען...... מורא

אחשורש נאָ יא נא דאס האב איך דאָך געזאָגט אז איינער זאָל רעדען.

ממוכן דער מלך הערט נים, איינער זאָל רעדען :

בנתן דיא מלכה ושתי האט געזאָגט אז עס איז איהר גאָר ניט צו גלויבען אז דער גרויסער קעניג זאָל פאָדערען פון איהר אזא גרויסע זאך זיא צו פער־שעהמען פאר אללע שררים און אויב ער פערלאנגט דאָס ווירקליך אזוי זאָל ער נישט פערגעסען אז זיא איז אנרעסערע מיוחסת פון איהם און בייא איהר זיידען בלשאצר איז ער נישט מעהר געווען וויא א שטאלמייסטער

אללע שטאלמייסטער !

בנתן און אויב ער פערלאנגט עס ווירקליך אזוי מוז ער זיין גוט שיכור אצונד

אללע שיכור !

בנתן און אז ער איז א שיכור זאָגט זיא דאס ווייסט זיא שוין פון לאנג נאָר יעצט איז זיא געוואָר געוואָרען אז ער איז א גרויסער שוטה,

אללע שוטה !

אחשורש נאָ יא נא דאס האב איך דאָך געזאָגט אז איך בין נישט בייז, דער מלך פון מדי און פרס קען קיין מאָהל נישט בייז זיין.

רעטורנעל 1.

ממוכן פון פרס און מדי — יא דער מלך קען קיין מאָל נישט בייז זיין.

אחשורש נאָ יא נא דאס האב איך דאָך געזאָגט אדרבא פסק'עט איהר הכמים זאָגט וואס קומט דעם מענשען וואס האט בעפוילען צו אייער מלך אזעלכע ווערטער אדרבא פסק'עט איך וועל שוין גאָר שווייגען.

(מוזיק מעלאָדראמא)

רעטורנעל 2.

ממוכן הערט אויס איהר פירסטען און געזעץ געבער פון פרס
אזוי וויא דער מלך איז דיא זאָהנגע און מיר זענען דיא שטראלען
(וואס נאר דורך זיין ליכט שיינען מיר שררים) דארפען מיר זעהן
אז אויף דער זאָננע זאָל קיין פלעק ניט פאלען

דען ווען דעם מלכ'ס כבוד ווירד בעריהרט
ווירד אונזער כבוד אויך מיט דעם פערשמירט
און פון ווענזען ? פון א ווייב א אשה'
איז דאס נישט בייא אונז אין לאנד דיא גרעסטע בושה ?
וואס זיינען בייא אונז ווייבער וואס האבען זייא פאר איין ווערטה ?
צעהן ווייבער וועל איך נישט פערבייטען פאר איין אראביש פערד
וואס זיינען זייא דען בייא אונז מעהר וויא דינסטען שקלאפען,
נאר צו טהון אונזער ווילען זיינען זייא בעשאפען
דאס צו צו לאזען איז א שאנדע פאר אונז שררות
זייא לאזען קריכען אויף דעם קאפ זיינען מיר אללע אויף צרות,
וויא עפעס וועט יעדע פרוי ענטפערען שפעטיש און פריילעך
איך הער דיר אקוראט וויא ושתי דעם מלך
יא ארויס זאל א געזעץ און אזוי זאל עס בלייבען
אין אללע מדינות פון פרס און מדי זאל מען עס פערשרייבען
אז יעדער מאן איז מלך בייא זיך אין שטוב
און וואס ער זאגט מוז דאס ווייב איהם טהאן צו ליעב (קליינע פויזע)
מיין ראטה איז אז דער מלך זאל ושתי אויף איין אנדערע פערבייטען
מען זאל ארויס שיקען שלוחים איבערן גאנצען לאנד פון אללע זייטען.
און מען זאל אויף זוכען א מיידעל דווקא נישט פון קיין גרוים הויז
נישט קיין מיוחסת זיא זאל זיך האלטען נטגען איהם גרויס
אזעלכע וועט פארדינען דעם מלך'ס קרוין צו טראגען
וואס האט איהר פירסטען געגען מיין ראטה צו זאגען. —

תרשיש אזוי בלייבט דאס געזעץ און אזוי זאל עס בעשטעהן

מרם ניין דאס איז וועניג דען אזוי וויא דיא קעניגין איז שוין פון יעצט אן קיין קעניגין און זיא ווערט בעטראכטעט אלס געוועהנליכער מענש און אז זיא האט געהאט דיא העזע צו באליידיגען דעם קעניג און איהם רופען שוטה קומט זיא צו טייטען

אחשורש נא יא נא דאס האב איך דאך געזאגט ניך זאל מען געהן און מיר אויף זוכען א מיידעל פאר א מלכה מעג זיין פון וואס פאר א שטאנד פון וואס פאר איין אומה אבי איין ארענטליכעם און דוא ממוכן פאר דיין גוטע ראטה וואס דוא האסט מיר געגעבען ווערסטו בייא מיר פון היינט אן משנה למלך און דיין נאמען וועט מעהר ניט זיין ממוכן נאר המן דאס הייסט א

מאן וואס האט געוויזען דיא ווייבער וואס הייסט א מאן נו מיינע הערען טוט
אן איהם כבוד און שפילט א מארש צוא ליעב דעם נייעם משנה למלך און צו
ליעב דער נייער מלכה וואס וועט זיין (פערוואנדלונג אללע אב)

צווייטעס בילד אין גארטען. (מרדכי זיצט לעבין דיא טרעפלער)

התך (רופט) מרדכי ! מרדכי !

מרדכי וואס איז ?

התך דוא האסט געהערט מרדכי וואס דא איז פארגעגאנגען

מרדכי נענען וואס פרעגסטו מיך

התך מיר איז איינגעפאללען איין גוטער פלאן וועהרענד איך האב געהערט אז מען דארף זוכען איין מלכה פאר דעם מלך מוסטו וויסען אז המן איז גאר קיין נארר ניט דוא זעהסט וויא וויט דער כלב האט פארשטאנען דעם טיפוש צו פארנארען צו זיך מיט זיין חניפה. און דיא עצה וואס ער האט איהם געגעבען האט ער אויך דער בייא א מיין דער וואנק איז אויף זיין איינענע טאכטער נאר דער מענש טראכט און גאט לאכט אז גאט וויל נישט קען זיך דער גרעסטער חכם בעגארישען מיט זיין חכמה יא ווען גאטטעס ווילע וועט זיין. דיין אסתר איז חנ׳עוודיג איך מיין אז......

מרדכי. — שטעה! שטעה! איך פארשטעה וואס דוא מיינסט גאר דאס וועט ניט געהן

התך נאך ביסטו נישט איבערצייגט אז איך ראטה דיך שטענדיג צום גוטען דוא וויסט דאך אז איך בין דער איינציגער איד צווישען דיא סרים און מיר קענען זיך נישט פון יעצט אן איך בין דיר און אסתר׳ן געטרייא פון לאנג אן איך זאג דיר פרוואו איינשטעלען אפשר איז גאטטעס ווילען,

מרדכי התך וואס רעדסטו וויסטו דען ניט אז איינע פון דיא זינד וואס מיר זיינען פערטריבען פון אונזער לאנר איז געוועז דאס וואס דיא בני גלי האבען זיך ערלויבט צו הייראטען מיט דיא היידען׳ם טעכטער און זייא האבען פאר־פיהרט זייערע הערצער צו דינען פרעמדע אפגעטער זאלען מיר יעצט אין גלות אנשטאט דאס פאלק אויף צו האלטען עס צו פערבעסערען אויך געהן מיט דעם זינדיגען וועג אז מיר זאלען שוין קיין מאל קיין זכות קיין האפנונג האבען אמאל אוים געלייזט צו ווערען.

התך אפילו דיין ווילען וועט דיר ניט זיין דער בייא וועט דיר אויך גאר נישט העלפען דוא קענסט ניט דעם בעהערשער מיט זיין געזעטץ, דוא וועסט אסתר׳ן נישט אוים בעהאלטען און טארסט זיא נישט פערלייקענען. דעם

מלך'ס שלוחים נעהען ארום פון שטוב צו שטוב זוכען און ווען עס וועט זיך בעווייזען אז איינער האט זיין טאָכטער אדער זיין שעהנע פרויא בעהאל־טען וועט מען איהם צוזאמען מיט איהר אויפהענגען, נעה ניך אהיים דיא שלוחים וועלען צו דיר אויך טרעפען און אויב זייא וועלען זיך איינשפארען צו נעמען אסתר'ן זאלסטו גישט זיין קיין עקשן אויב דוא ווילסט נאָך לעבען.

מרדכי איך דאנק דיר התך וואס דוא האָסט עס מיר נעזאָגט איך לויף שוין און פארליר קיין צייט זעהר גוט וואס דוא האסט דערמאָנט (אב)

התך ווען ער זאָל וויסען וויא נעטרייא איך בין איהם וואָלט ער עס מיט פריידע נעטאָן, שטענדיג זיינען נעווען בייא דיא מלכים פון פרס און מדי שעהנע קינדער פון ירושלים וואס פלעגען (זייא) בעדינען וואלט מרדכי אויך אזוי נישט נעווען וואָלט ער אויך נעווען אין הויף אנגעזעהען און ווען עס זאָל זיך געפינען אזוי איין מאנס־פערזאָן וואלט מען שוין לאנג נעקענט פועל'ן בייא דעם טיפוש ער זאָל אויפבויען דאס בית המקדש, און אפשר אז נאָט וועט וועלן, וועט דאָס קענען נעשעהען דורך א אידיש מעדכען אבי דער פאלל זאָל נעראָטען זיא זאָל בייא איהם חן געפינען, הא ווער איז דאָרט ?

מרדכי התך עס איז נעשעהן.

התך וואָס איז ?

מרדכי נעהענדיג אויף דעם וועג האָב איך באגענענט דעם קעניגס שלוחים פיה־רען אסהר'ן איך האב קיין צייט ניט נעהאַט מיט איהר עפעס צו ריידען נאָר דאס האב איך צייט נעהאט איהר צו זאָגען אז זיא זאָל ניט זאָגען פון וואס פאר איין פאָלק זיא שטאמט ארויס און ווער איהרע עלטערן זיינען התך ! פון דיר גוטער פריינד וועל איך בעטען איין טובה זאלסט זעהען אלע מעגליכקייטען אנוועגדען אז דוא זאלסט זיין איהר דינער.

התך דאס מעגסטו דיך אויף מיר פערלאזען איך בין מלא שמחה דאָס הארץ האט מיר נעזאָגט און זאל זיין אין אנוטער שעה איך לויף צו מיין ארבייט זארג ניט פערלאָז דיך אויף מיר עס וועט שוין אללעס גוט זיין (אב)

(מרדכי זעצט זיך) (אויפטריט בגתן ותרש)

בנתן אזא שיכור, אזא טיפוש, צו נעמען א פרויא פון אקעניגליכע פאמיליע און זיא הייסען אויף הענגען ער איז זיא דען ווערטה נעווען ?

תרש ושתי המלבה, איז מיר געוועזן נאהנט צו מיין הערצען. פיעל גוטעס האט זיא נעטהאן מיט אונז ווען ניט זיא וואלט מען אונז שוין לאנג נעוועזן אויף געהאננען וויל בייא איהם הענגען א מענשען איז נאָר א קלייניגקייט

ער פלאנט דאך יעדען מענשען. אך ושתי! ושתי!

בגתן האסטו חאטש געזעהען וויא דער גאנצער הויף און אלע מיידלעך האָבען געוויינט וועהרענד מען האט זיא אויפגעהאנגען. אך ווען וועט ער שוין האָבען אזא סוף!

תרש אך בגתן, אויך איך וואלט בעשטאנען אז ער זאל שוין האבען אזא סוף ווען ווען עס זאל נאָר זיין אָן אונז געווענדט, אדרבה קלעהר עפעס אויס א מיטעל.

בינתן וואס אן דיר איז געווענדט וועל איך דיר זאָגען נאָר לאמיר זעהען אויב קיינער הערט ניט אונזער געשפרעך (זייא קוקען זיך ארום דערזעהען מרדכי'ן) הא ווער איז דער? וואָס זיצט ער דארט?

תרש פאר דעם דארפען מיר קיין מורא נישט האבען, דאס איז איין אלטער טויבער ער פערשטעהט גאָר ניט אונזער לשון!

בגתן פון דעסט וועגען איז בעסער פארזיכטיג צו זיין בייא אזא זאך, קום אהער הער אויס איך ווייס ניט אויב דוא האסט עס אזוי פיעל בעמערקט המן איז נאר קיין נארר ניט, דוא זעהסט וויא וויט ער האט פערשטאנען מיט זיין חניפה דעם מלך צו פערנאררען צו זיך, אז ער געהט נאָר ניט ארויס פון זיין געדאנק. המן קוקט אבער ווייטער ער מיינט דיא קרוין. היינט האָב איך עס ריכטיג ערפאהרען נאָר ער האט געוואָלט אין מיר דערקענען אויב איך בין אויך איינפערשטאנדען. הער אויס היינט בייא נאכט וועט דאָך זיין א באלל צוליעב דער נייער קעניגין, און אויף וועמען עס וועט פאלען דער גורל צו צוטראָגען דעם מלך וויין זאל דער בעכער וויין זיין מיט גיפט, דיא מלכה וועט באלד איבערגעהן צו המן, און נאכהער וועלען מיר איהם זאָגען אז מיר האבען עס איהם צוליעב געטהאן. אָבגעמאכט?

תרש אָבגעמאכט (זייא גיבען זיך דיא הענד)

בגתן נא קום לאָמיר זיך געהן צוגרייטען צו דער ארבייט (אָב)

מרדכי התך! התך!

התך אי מרדכי עס וועט זיך אויסלאָזען אויף מיינע רייד. אסתר איז דאָ און לויט זיא האָט געפונען חן וועט זיין וואויל איהר און אונז און אויך אלע אידען.

מרדכי דאס קענסטו נאר אלס פרעמדער זיין צופריעדען אבער ניט איך ווען מען האָט בייא מיר אוועק גערויבט א קינד וואס זיא איז אויף מיינע הענט ערצויגען געוואָרען. זאָג מיר בעסער התך ווען און וויא איך קען מיך מיט איהר זעהען, דען איך מוז זיא זעהען און מוז מיט איהר ריידען!

התך וואס ווילסטו מיט איהרריידען?

מרדכי דאס איז ניט דיין זאך נאר זאג מיר וויא איך קען מיט איהר א פאר ווערטער ריידען?

התך צום גליק האט דער מלך מיך בעשטעלט אז איך זאל זיין איהר דיענער עס איז יעטצט זעהר שווער צו ריידען מען פוצט זיא אויס צוליעב דעם באלל וואו דער קעניג האט געלאזט מאכען צוליעב איהר, נאר דוא שטעל דיך דא־טען נים ווייט ווען זיא וועט דורכגעהען מיט דער פאראדע פיהרענדינג צום מלך אויף דער סעודה אויף דעם וועג וועל איך איהר זאגען אז דוא ווילסט מיט איהר עפעס רעדען זיא וועט כלמרשט אראפלאזען א פינגערל און דו וועסט עס אויפהויבען און איהר צו טראגען אין דעם מאמענט וועסט דוא קענען מיט איהר עפעס ריידען נאר נישט קיין סך דאס וועל איך שוין זעהן אבמאכען.

מרדכי נא גוט.

התך נא קום נרייט דיך און דיא צערעמאניע הייבט זיך שוין אן. (אב)

(מוזיק שפיעלט א מארטש עס קומען און סאלדאטען נאכהער מוזיק. נאך זייא ווידער סאלדאטען דיא האפלייטע ערשט שפעטער. המן מיט דעם קעניג און זיין לייב־גארדע דאן אם שפעטסטען, האפדאמען. אסתר. טענצערס טענצערינען בעגערס).

קאהר ניט כבוד אב ניט כבוד אב ניט כבוד אב
ניט כבוד אב דער נייער קענינגען.

אסתר איך דאנק אייך מיינע ליעבע פריינד.
אללע מענשען דא פון גלייכען שטאנד.
פאר דעם כבוד וואס איהר גיט אב מיר
אייך יעצט צו דאנקען איז ניט קיין שיעור.

קאהר אונזער מלכה זאל גאט געבען איין לאנגעס לעבען. יא, יא, יא, איין לאנ־געס לעבען.

אסתר איך האף איך האף איהר ליעבע לייט.
אז איך וועל בייא אייך
פארדינען מיט דער צייט
אז איהר וועט מיך יא שעטצען הויך.
אונד ליעבען אויך.

קאהר דיך שעטצען אונד ליעב האפען
יא דיך שעטצען אונד ליעב האבען, יא, יא יא.

אסתר מיט נאטעס הילף ; (זיא פאלט אויף דיא קניע אונד אחשורש דערלאנט איהר דעם סצעפטער).

אחשורש נא יאָ נאָ דאס האב איך דאָך געזאָגט אזא שעהנהייט וויא זיא איז האב איך נאך ניט געזעהן, נויא לאָזען יעצט זאָגען אלע שרים, אז אין פער־זיען געפינט זיך ניט קיין רעכטס נוא קום אהער מיין טהייערע וויא אזוי הייסטו ?

אסתר (שטיל) אסתר.

אחשורש נוא יאָ נוא, דאָס האָב איך דאך געזאגט, נוא קוק נאר וויא זיא איז שעהמענדיג וויא דאס שעהמען פאסט איהר וויא זיא לאזט אראָפּ די בריל־יאנטענע אויגען. אזא חן וויא דוא האסט האט נאך בייא מיר קיינער נישט נעהאט זאג מיר אסתר׳ל פון וואס פאר א פאָלק שטאמסטו ארויס, און וועד זיינען דיינע עלטערן, זאג זאָג אסתר׳ל דוא שוויינסט זאג איך וועל בעשענ־קען מיט מתנות דיא מענשען וואס האבען דאס גליק געהאט צו ערציהען אזאַ שעהן פעריל, אזא שעהן הארעסיל רוף זייא מיר אָן אסתר׳ל.

אסתר מיך האבען עלטערן ניט ערצויגען
עלענד בין איך וויא א שטיין.
וויא איך האב נור געעפענט מיינע אויגען
בין איך א יתומה שוין געווען.
דיא פרויא וואס האָט מיר געשיינקט מיין לעבען
געשטאָרבען באלד אין דער מינוט.
א פרעמדע האט מיר דיא ברוסט געגעבען
ווער מיין מוטער איז ווייס איך ניט.

אחשורש (פראזא) אבער דאך פון וואס פאר א משפחה קומסט דוא ארויס,
און ווער זיינען דיינע עלטערן געווען.

אסתר מיין משפחה זאל איך דיר געשטעהען.
מיינע עלטערן ווער זיינען געוועזן
דארויף ענטפער איך דיר אזוי
איך ווייס ניט ניין — איך ווייס ניט ניין (צווייא מאל)
דאס קען איך דיר ניט זאגען
דאס טאר איך דיר ניט זאגען.

קאָהר איך ווייס ניט ניין, איך ווייס ניט ניין א. ז. וו.

א ס ת ר ליעבער פאָטער פאָטער גוטער.
פרעמד זיינען מיר דיא ווערטער גאר
א צארטע האַנד פון א געטרייע מוטער
האט ניט געגלעט מיינע יונגע יאהר
איך האב קיין ברודער קיינע שוועסטער
עלענד בין איך וויא א שטיין
איך וויים ניט מעהר אז מען רופט מיר אסתר
און איך האב בייא דיר געפונען חן.
א ח ש ו ר ש (פראזא) אָבער דאָך זאָג מיר פון וואס פאר א פאָלק קומסטו ארויס און פון וואס פאר א גלויבען דוא ביזט.
א ס ת ר ווער מיין פאָלק איז געווען
מיין אמונה זאל איך דיר זאגען
דארויף ענטפער איך דיר אזוי
איך וויים ניט ניין א. ז. וו.
ק א ה ר זיא וויים ניט ניין„“
א ח ש ו ר ש נא ווילסטו מיר נישט זאגען איז אויך אלעס איינס, בייא מיר איז נישט דא קיין געגייטע זאכען, אפילו עססען און טרינקען איז בייא מיר אויך ניט געניים ווער עס וויל און וואס פאר איין ווין ער וויל מעג זיך אנגיסען און טרינקען נאר פריילעך קינדער פריילעך זאלט איהר זיין.
ת ר ש י ש עס לעבע דער קעניג אחשורש און דיא נייע פערזיאנישע קעניגען אסתר ! וויוואט !

(קאהר זינגט דאס ערשטע ליעד ביז מיט ווין)

א ח ש ו ר ש צוליעב דער נייער מלכה וועל איך טרינקען דעם ערשטען כוס צר ליעב איהר געזונד !
א ס ת ר שטעה: זאלסט טרינקען צו דיין געזונד אָבער נישט צו דיין טויט. אין דעם בעכער איז דא גיפט !
א ל ל ע גיפט !
א ח ש ו ר ש נאָ יא נאָ דאס האָב איָך דאָך געזאָגט עס איז מיר נישט דאס ערשטע מאהל, מען איז מיך שוין מסנא מיט דער נייער מלכה.
מ ר ם האלט דיא מערדער.
ה מ ן גרויסער קעניג דיא זאך פערדיענט אונטערזוכונג, און אום עס ריכטיג צו

ערפאהרען איז דאס בעססטע אז זייא אליין זאָלען דאָ אויף דעם אָרט אויס־טרינקען דעם בעכער וויין.

בנתן ותרש (פאלען אויף דיא קניע) מיר זיינען זיך מודה אז אין דעם בעכער איז דא גיפט.

מרס רעם טויט דיא מערדער! מען זאל זייא זאָ גלייך דיא קעפּ ארונטער נעהמען:

אהשורש ניין דער פאר וואס זייא האבען זיך מודה געווען קומט זיי א האלבע שטראפע, אזוי וואלט זייא געקומט צו מערטען און אזוי וועט מען זייא נאָר אביסעלע אויפהענגען.

מרס פיהרט זייא אוועק. (מען פיהרט זייא אוועק)

אחשורש נאָ און דוא מיין טייערע אסתר'ל וואס קומט דיר דערפאר וואס דוא האָסט גערעטעט מיין לעבען

אסתר נישט איך האָב דיר גערעטעט נאר דער מענש וועלכער האָט געהערט דעם שרעקליכען פּלאַן פון דיא מערדער און ער האָט עס מיר איבערגעגעבען ער הייסט מרדכי.

מרס מען זאָל זאָ גלייך פערשרייבען דעם נאָמען פון דעם מענשען.

אחשורש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך דאך געזאָגט מען זאל פערשרייבען אין ספר הזכרונות דעם נאמען פון דעם מענשען, און איהר מיינע הערען טהוט אָן כבוד אייער נייע קעניגין.

קאָהר מאכט אייך פערטיג אלע (צווייא מאָל)
יעצט צו קרוינען מיט גרוים פרייד (צווייא מאל)
יעצט וועט שוין טאקי זיין מיט לאנגע יאהר (דרייא מאל)
דיא מלכה דיא שיינע דיא וואולע די פיינע
לאז זיין מיט לאנגע יאהר } צווייא מאָל

ליינט זשע זשע ליינט זשע זשע
אויף דער מלכה דיא קרוין דיא קרוין
ליינט זשע זשע ליינט זשע זשע
אויף דער מלכה דיא קרוין דיא צווייטע
פאלט זשע אללע אללע אללע
אויף דיא קניע ביינט אייך צו —
פאלט זשע אללע אויף דיא קניע. } פיער מאל

(טאנץ, עס ווירד בעלייכט בענגאליש פייער)

ענדע ערשטער אקט.

צווייטער אקט.

(ביים קעניג אחשורש וואַכע, תרשיש, מרס, מרדכי זיצט)

(המן קומט אריין, אלע פאַלען אויף דיא קניע.)

המן. ווער איז דאס ? ווער וואגט מיך נישט צו בעגריסען ?

מרס. מיר האבען איהם שוין עטליכע מאל דארויף אויפמערקזאם געמאכט, ער וויל אבער ניט הערען.

המן. ווייסט איהר דען ניט פון דעם געזעץ ?

מרס. דאס געזעץ, זאגט ער, איז נאר פאר דיא דיענער, אבער ניט פאר איהם.

המן. ווער איז ער ? פון וואס פאר א פאָלק שטאמט ער ארויס ?

מרס. ער איז א יוד.

המן. א יוד, המ !

מרס. דער קעניג קומט. (אלע פאַלען אויף דיא קניע מרדכי אויך)

אחשורש. וואס איז דיין באגער, מיין טהייערער ראטה-געבער ? (מרדכי אָב)

המן. דאס גוטסקייט וואס דוא האסט מיר בעוויזען איז צופיל פאר מיר, אויב איך זאל דיר קענען פאר אלעס אבדאנקען, האב איך מיר געוואלט ערלויבען, דיר מיינע קינדער פאָרצושטעלען.

אחשורש. רוף זיי אריין.

(המן'ס זיהן :)

דוא ביזט אונזער ליכט
מיר זיינען דיינע קנעכט,
דוא ביזט אונזער ליכט (צוויי מאָל)
מיר ווינשען דיר אצינד
פיעל נחת און געזונד,
נישט וויסען פון קיין צער (צוויי מאל)
דיא גאלדענע עטרות
פון מדי און פרס,
און דיא גרויסע שררות
דיא זיינען אלע דיין.
דיין קעניגרייך זאל גלאנצען
וויא דיא זאָננע אין גאנצען,
און מיר זאלען אלע טאנצען
ישטענדיג ארום דיר.

המן. דאס זיינען מיינע קינדער, אלע קלוג און פעהיג. און דער אינגסטער, ויזתא, מיין מוזיניק ער איז מיין ליבלינג.

אחשורש. דער קליינער געפעהלט מיר, איך זעה שוין ארויס אז ער איז נישט קיין נארר. נאראָנים האב איך פיינט. קום נאר אהער דוא קליינער, אז דוא וועסט מיר פאָלגען וועל איך דיר מאכען אזוי גרויס וויא דיין פאָטער.

ויזתא. יא גרויסער קעניג פון פרס ומדי, איך האב מיך אננעשטויסען, אצונד בין איך א קליינער ויזתא. און אז דוא וועסט מיר גרויס מאכען וועל איך זיין א גרויסער ויזתא, א גרויסער!

אחשורש. דער קליינער געפעלט מיר, אז דוא וועסט מיר אבער נישט זיין געטריי. זעהסט?

ויזתא. איך האב מיך אנגעשטויסען. וועסטו מיר מעגען אריינליינען א סך אזעלכע ריטער, וועל איך זיין א גאָלדענער געשמיסענער ויזתא, א גאָלדענער!

אחשורש. נאָ יאָ נאָ, דאס האב איך דאך געזאגט דער קליינער געפעהלט מיר. המן! דאס קינד נעהם איך בּיי דיר צו ער זאָל מיך באדינען.

המן. גרויסער קעניג! נאר אונזערע קינדער וואס עס פליסט אין זייערט אָדערן דאס פּערזיאנישע בלוט, נאר זיי קענען זיין געטרייא און ניצליך דיר אים לאנד, אבער נישט אנטלאָפענע וועלכע וואָהנען ביי דיר אין לאנד און ווילטן גאר ניט וויסען פון דיין געזעטץ.

אחשורש. וואס מיינסטו מיט דעם המן, רייד דייטליכער.

המן. עס איז דא איין אומה וואס זיא איז צוזייט און צושפּרייט אויף דער גאנצער וועלט, קיין איינען לאָנד האבען זיי יעצט ניט, בייא אונז זיינען זייא אויך זעהר פיעל, זיי וואהנען ביי אונז און האבען אונז פיינד, זיי האבען זיך זייערע איינענע געזעטצע, זייערע איינענע מנהגים און האלטען זיך גאניץ פרעמד פון אונז, און דאס וואָס מיר עסען רופען זייא אָן טרפה און שפּייען אויס.

ויזתא. טפו, טפוי מאכען זיי, וויא איך בין א ויזתא, טפו, טפו.

המן. איין טאג אין דער וואָך האבען זיי, וואס זייא ווילען מיט קיינעם ניט ריידען. מיט קיינעם ניט האנדלען, און רופען איהם אָן שבת. און אז מען וויל ביי זיי עפּעס קויפען ווילען זיי אונז ניט פערקויפען, און אז מען רעדט צו זיי ווילען זיי ניט ענטפערן. א גאנצען טאג זיצען זייא נאר ליידיג און שלאָפען.

ו י ז ת א. און זיי שלאָפען, און זייערע פערד שלאָפען, און זייערע דיענסטמען שלאפען און זיי אליין שלאָפען און חראָפען.

א ח ש ו ר ש. נוא יא, דאס האב איך דאך געזאגט.

ה מ ן. אכט טאג אין יאהר. מאכען זיי זיך א יום טוב, און נעבען איהם א נאָמען פסח. זיי זאגען אז אמאל זיינען זיי געוועזן קנעכט ביי פרעה אין מצרים. און ער האט זיך מיט זייא בעדונגען זיי זאלען איהם צווייא שטעדט אויפבויען. זיי האבען אבער דאס געלד ביי איהם צונעגומען און זיינען אין מיטען אנט לאָפען געווארען און האבען איהם נאך איבערגעלאזען צעהן מכות.

ו י ז ת א. עס איז אמת וויא איך בין א ויזתא, אין זיי ליגט אזא רציחה וואס קיין אומה האט עס ניט, מיט שאַרפע שפּיזעלעך צו שטעכען זיי אהן רחמנות דאס טייג און מאכען אן אזוי פיעל לעכער אין דאס טייג אז עס דערלעבט נעבאך ניט אויפצוגעהן, און אז זייא באקען עס אָפּ און עסען אזוי שרייט עס אונטער דיא ציין, קראך, קראך.

א ח ש ו ר ש. נאָ יא נוא, דאס האב איך דאך געזאגט.

ה מ ן. איין טאג אין יאהר האבען זיי וואס זיי צו לייגען זיך אויף דער ערד און וויינען און קלאגען און זיינען בייז אויף דיר וואס דו ביזט אזוי שלעכט און ווילסט זיי ניט געבען קיין געלד זיי זאלען קענען צוריק אויפבויען דעם בית המקדש וואס נבוכדנצר האט פערברענט אין ירושלים. און אויך זיינען זיי בייז אויף דיר וואס דוא עסט און טרינקסט אין זייערע זילבערנע כלים פון בית המקדש.

א ח ש ו ר ש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך געזאָגט, וויא קען איך זייא צוריק געבען אהן א שום מיה, דאס וואס מיינע עלטערן האָבען בייא זייא צונעגומען אין די שטרייטען, אזוי גרינג זאָל עס זייא אָנקומען ?

ו י ז ת א ניין, נישט און נישט, וואס טויג זייא בייקען נאך ירושלים, לאזען זייא קוקען אויף מיר ויזתא, איך בייק אויך ניט נאך ירושלים.

ה מ ן מיינע קינדער, האָבען עס שוין לאנג געזאָגט, אז מע זאל עס ניט דערלאָזען דען זייא האלטען זיך זעהר גרויס געגען אונז, אונזערע פרויען וועלען זייא זיך ניט נעהמען, און זייערע ווילען זייא אונז ניט געבען, פאר קיין ווייבער, אזא גרויסקייט גלייך וויא זייא זיינען דיא מיוחסים און מיר עפּעס......

ו י ז ת א טאטאתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען, בייא אונזער שכן איז געוועזן א שעהנע כלה, איך האב זיא ליעב געהאט, איך האב זיא געוואלט נעמען פאר א ווייב, ניין האט דאס מיידעל געזאגט עמלק'ס איין אייניקעל איך זאל

אפילו וויסען אז איך שטארב נעהם איך ניט קיין מאַן. איהר דארף דאך זיין א כבוד אז זיא נעהמט מיך. א מיידעל זאל זיך ווארפען מיט אזא ויזתא וויא איך בין ?

אחשורש נאָ יאָ נאָ דאס האב איך דאך געזאָגט.

ויזתא אדוני קעניג ! מיר האבען עסביידע בשותפות געזאגט.

המן דאדורך איז מיין ראטה דוא גרויסער קעניג, דיא אומה אויסצוראמען פון דעם לאנד, עס קען מעהר ניט זיין אז דיא מלוכה וועט אָנווערען א ביסעל מס וואס זייא צאהלען און איך וועג אָפּ אין דיינע אוצרות צעהן טויזענד צענטנער גאלד אבי דער קעניג זאל בעפרייט ווערען פון אזא אונטרייער אומה.

אחשורש נאָ יאָ נאָ. דאס האב איך דאך געזאגט, א סימן האסטו, אז איך פאָרג דיין ראטה. נא אט האסטו מיין רינג, שרייב און חתמ'ע, און טהו מיט דער אומה וואס דוא אליין ווילסט, און דיא צעהן טויזענד צענטער גאלד שענק איך דיר אויך אוועק, נאר קיין טאַנץ געהט ניט פאר קיין עסען איך וויל המן, אז דוא זאָלסט מיט מיר מיט שפּייזען און דער קליינער ויזתא וועט אונז וויין אנגיסען. דער קליינער געפעלט מיר.

ויזתא (פאָלט אויף דיא קניע) איהר געפעלט מיר אויך איין הארץ פיהלט דאס אנדערע. (המן'ס זיהן זינגען דוא ביזט אונזער ליכט ביז שטענדיג ארום דיר)

פערוואנדלונג.

(איין גאסע אין דער רעכטער זייט ביהנע א שוהל מרדכי לויפט, נאך איהם התך)

התך פאלג מיך מרדכי !

מרדכי געה זאג אסתר'ן, אז איך וויל בייא איהר נאר נישט נעהמען נישט קיין עססען נישט קיין טרינקען, נאר נישט זיא מיינט אז זיא זיצט זיך דאָרט אין קעניגס פאלאטץ איז זיא שוין (געזארגט) נערעטעט פון דעם טויט. ניין אזוי וועל איך געהן און וויינען און שרייען און קלאגען מיט מיינע אונליקליכע ברידער צוזאמען, התך האסטו איהר אלעס איבערגעגעבען ?

התך בערוהיג דיך מרדכי איך האב איהר אלעס ערצעהלט וויא דוא האסט מיר אָנגעזאָגט, און איהר אלעס איבער געגעבען, און זיא וואלט געוויס געגאנגען צום מלך נאר דאס געזעטץ פון פרס ומדי איז, אז ווער עס געהט צום מלך אונגעבעטען מוז געטייטעט ווערען, און זיא איז שוין דרייסיג טעג ניט גערופען געוואָרען.

מרדכי, אזוי זיא האט נאָר מורא פאר איהר נפש. וועהרענד איהר גאַנץ פאלק איז אין אַזא נעפאהר, (סכנה) נעה זאג איהר התך, אז ניט צוליעב דעם האט זיא נאט אויסגעקליבען פאר א מלכה, אז זיא זאל דאָרטען אין קעניגס פאַלאַטץ געפינען א שטיצע פון טויט, ניין, נאר צוליעב דעם, זיא זאל קענען ביים אונגליק זיין דער נאָהענסטער שליח צו רעטען איהרע אונגליקליכע ברידער און וויא באלד זיא רעכענט ניט אויף דעם, זאלסטו איהר זאָגען אין מיין נאמען, אז ווען דער וואָלקען פון דיא עמלקים וועט אויסברעכען אויף אונזערע קעפּ וועט זיא אלס אידישע פרוי זיין דאס ערשטע אָפּפער, און ביז עס וועט דארפען קומען צום כלל ישראל וועט שוין נאט שיקען איין ישועה דורך איין אנדערן, דען נאט וועט קיין מאָל ניט לאָזען זיין פאָלק ישראל אין גאַנצען אונטערגעהן, שטראפען וועט ער איהם, אבער פערניכטען ביז אין גרונד קיין מאל ניט. פאר דעם כלל ישראל נעמט זיך גאָט שטענדיג אָן נאר פאר איין פערזאן, בפרט ניט פאר קיין בעל אמונה, פאר דער פערזאָן קען איך נישט ערוב זיין.

התך איך נעה איהר אלעס זאָגען.

מרדכי שטעה התך, נעה זאג איהר אז איהר פעטער גלויבט זיך גאָר נישט, אז דער גלאַנץ דאס רייכטהום וואס איז ארומגערינגעלט אין דעם קעניגליכען פאלאטץ, זאל אזוי גיך קענען פערבלענדען איהרע ריינע אויגען וואס זייא פלעגען שטענדיג וויינען און קלאגען אויף דעם וואס מיר זיינען פערטריבען אין גלות. נעה זאג איהר, אז געהן מוז זיא, צו אזוי צו אזוי. וועט גאט שיקען דורך איהר דיא ישועה, וועט זיין וואויל צו איהר, וועט זיא פאלען פאר א קרבן פאר איהר פאָלק וועט זיין אז וואויל צו איהר נשמה דען זיא וועט לעבען איין עווינס לעבען בייא גאט אין הימעל און אין די הערצער פון איהרע ארעמע בר'דער דיא יודען אויף דור דורות:

התך איך נעה איהר דאָס אלעס איבערגעבען. (אב)

מרדכי מיין טהייערע הדסה, נענוג מיה האט מיך געקאָסט איידער איך האב דיך, נאָך דיינע עלטערנס טויט, ערצוינגען, איך האב דיך ליעב מעהר וויא א פאָטער זיין אייגען קינד, איך וויים אז עס איז דיר שווער צו פערגעסען די פערזאָן וואס האָט אין דיר איינגעפלאנצט תורה, פרומקייט און גוטע מדות. איך וויים אז דאָס קאלטע מעטאל נאכד זילבער איז ניט אימשטאנד אויסצולעשען דאס העלישע פייער וואס ברענט דיר אין הערצען, אז דוא דארפסט נעהן קוקען דעם טויט גלייך אין דיא אוינען אין אזא צייט וועהרענד עס

נעהם דיר צום לעבען, אָה גאט ! לאז איהר בייאשטעהן דער זכות פון איהר עלטער זיידען שאול המלך. איך האב זיא געהיט, איך האב זיא געלע־רענט זיא זאל דיך קענען ליעבען, ליעבען דיין פאָלק ישראל, נא, און אז דיין פאָלק האָט געזינדיגט וואָס איז זיא שולדיג ? זיא איז געווים נאך ניט בעגאנגען קיין זינד, זיא איז ריין און אונשולדיג אזוי וויא דוא אליין ווילסט. נור אין דיינע מלאכים קענסטו פעהלער געפינען, נישט אבער אין אזא אונ־שולדיגען ענגעל וויא זיא איז.

התך (קומט אריין) מרדכי ! אסתר האט דיר געשיקט זאגען, אז דוא זאלסט צו־זאמען נעהמען, אלע יודען פון שושן, אין שוהל אריין, און זייא זאלען אללע פאסטען. פאסטען זאלען אלע אפילו קליינע קינדער זאל מען צו נעהמען פון דיא מוטערס ברוסטען: אוועק געהן זאלען חתנים פון דיא חופות און דיא כלות זאלען אויסטאהן זייערע שלייערס, נעהם צוזאמען אלע כהנים, און זייא זאלען האלטען שופרות אין איין האנד, און די תורה אין דער אנדער האנד, און אזוי זאלט איהר שרייען צו גאטט, און אויפוועקען דיא אבות פון דיא קברים אז זייא זאלען גאט בעטען פאר זייער פאָלק און פאר מיר וואָס איך געה יעצט צום געוויסען טויט, אין מיין פאָלקס שליחות, דען איך בין שוין געוואוינט צו זיין פערלאָרען. פערלארען בין איך פון מיינע עלטערן פון קליי־נערהייט, פערלארען האב איך דיר, פערלירען וועל איך מיין לעבען פון אזא שלעכטער וועלט, וואס אין איהר קען געשעהן אזעלכע מערדערייען, אוננע־רעכטע רציחות, לאמיר זיך בעסער זעהן אויף דער אמת'ער וועלט אויף דעם עולם האמת.

מרדכי געה התך און זאג אסתר'ן אז איך וועל אלעס טהאן וויא זיא האָט בע־פויכען. און איך וועל צוזאמען נעהמען אלע אידען פון שושן און מיר וועלען געהן אלע גאָט בעטען, דאס איז אונזער איינציגעס מיטעל געגען דעם פיינד. נאר געהן גאט בעטען אין שוהל אריין. (התך אב)

1.

מרדכי
עלענד, קליין, און נמאס
איז יענקעלע גאטעס זוהן
וויא פיינד האבען איהם דיא אומות
און קענען איהם גאר נישט טהון
גבורים מיט זייער גבורה
קענען געגען איהם ניט בייסטעהן

וויא פיעל מאָהל בייא ווילדע טחיערע
איז ער געלעגען צווישען דיא צייהן
וויפיעל מאל האט שוין געהאַנגען
איבער איהם דיא שארפע שווערד
וויפיעל מאל פלעגט מען פערלאַנגען
איהם אבמעקען פון דער ערד

איהם העלפט פון אלע סכנות
עס זאל איהם נאר ניט זיין:
פאסט יענקעלע א תענית
און לויפט אין שוהל אריין.

2.

דעם שונא צו איבערפאַלען
קלייבט מען העלדען אויס
מען גרייט אָן שפיזען, פיילען
מיליטער זעהר גרויס

ער ברויכט קיין שווערד אפילו
פאסטען איז זיין געוועהר
תשובה צדקה ותפילה
דאס איז זיין מיליטער

איין זיפץ פון גאַנצען הערצען
שיסט ביז אין הימעל ארויף
וויא שופרות היכבט זיין קרעכצען
מלאכים וועקט ער אזש אויף

זייא האלטען פאר איהם מלחמה
דעם שונא נעמט ער איין
און ברייננט איהם די נחמה
גלייך אין שוהל אריין.

3.

דער טיגער איז פיעל מילדער
קיין טיגער פרעסט ער ניט

דער מענש איז פון איהם ווידער
ער זוינט נאר מענשען בלוט
הערט נאר הערט א רשעות
וואס א רשע המן קען
אום צו ברייננען אזוי פיעל נפשות
מיט א קריץ פון א פען
לייפערס לויפען און יאגען
עס ברענט אויף זייא דיא הויט
זייא לויפען שנעל און טראגען
דיא בריעף פון דעם שרעקליכען טויט
איהר וועט שוין איהם ניט טויטען
צושטערט איז אייער פלאן
ווייל מיט טרערען לויפט יענקעלע בעטש
גלייך אין שוהל אריין.

4.

שוואך איז ער וויא א פליג
און מיט ריזען שטרייט ער
אין דעם שווערסטען זיעג
זיעגט ער אהן געוועהר
פאר זיינע טרערען שטירצען ריעזען
העלדען פאלען וויא שטרוי
פון זיינע קרעכצען ברעכען שפיזען
ווען ער ניט צו גאט א געשרייא.
בלעם שילט איהם מיט קללות
עמלק פערפאלגט איהם אן צאהל
המן ווארפט גורלות
אומברייננען נאר מיט א מאל
קיין עמלק, המן, בלעם
קענען פון איהם ניט שטארקער זיין
ווייל יענקעלע חאפט דעם תהילים
און לויפט אין שוהל אריין.

(מרדכי געהט אין שוהל אריין און זינגט הינטער דיא קוליסען):

א וויסטע בשורה ווערה געשריען
ערוואכט אייך יודען אין דער צייט
שטעהט אויף קינדער פון דיא וויעגען
קלאגט איהר אלטע און יונגע לייט

גאר אונגעריכט אזא שטראָף
נעקוויקעט ווירד איהר באלד גלייך
גרייט אייך אָן איהר הייליגע שאָף,
דעם חלף שארפט מען שוין פאר אייך.

קאהר — (דרייא מאל שפּיל)

וועה איז אונז וועה איז אונז
צו וואס זיינען מיר געבארען
אידישע קינדער מיר זיינען פערלאָרען
ברעכט אלע די הענד מיר זיינען פערביי
און נאט דו אליין קענסט העלפען דערביי.

(התך געהט ארויס פון דער שוהל)

התך א שרעקליכע צייט אויף אידען, און דאס אלעס האט דער רשע המן אָנגע־מאכט, דער טיפּוש איז אין איהם פערגלויבט און ער קעהרט איבער וועלטען איינענטליך איז מרדכי אויך ניט פיעל גערעכט בייא מיר, וואס וואָלט איהם געווען געארט ווען ער בייגט זיין עקשנות אמאָל פאר דעם רשע, נור פון וואָ־נען זאָל ער רעכענען אז איבער איהם איינעם זאל זיך אויסגיסען דער צאָרן אויף אלע יודען, דעם ביישפּיעל וועלען שוין קענען האָבען דיא מרדכי'ס וואס וועלען זיין אין דיא שפּעטערע דורות און קוים וועט אין מרדכי מאכען איין פעהלער וועלען דיא שונאים אויסגיסען דאס באָד אויף אלע אידען. נאָר איך וויים געווים אז אכתר וועט דאס אלעס פערבעסערן זיא איז אין טרויער און פאסט און בעט גאָט, און מיט איהר אלע אידיישע מעדכען, און באלד דארף זיא זיין ביים מלך, זעהט ער זיא ניט פערגעסט ער א ביסעל אָן איהר, וויל ער האָט נענוג אסתר'לעך, נאָר ניט אזעלכע וויא זיא איז, נאָר קוים דערזעהט ער זיא ווירד ער באלד בעצויבערט פון איהר חן פאר איהר אונ־שולד און עניות. אָה, דער רשע המן נעהט.

המן. וואס טוהסטו דאָ התך?

התך. עס ציהט מיך אלס צו מיין פאָרינגען אָרט, צוים דער קעניג האט מיר

גענעבען די נייע שטעלע צו בעדינען אסתר'ן ביינק איך דאך אמאָל צו מ'ין פאָרינגען אָרט מען איז שוין אזוי איינגעוואָהנט.

ה מ ן. צו קלוג ביזטו המן'ען צו נארען, וויא מיר שיינט, דארף דיר דיא שטעלע פיעל ליעבער זיין וויא יענע, דען דוא ביזט דאך געוואָרען א גאנצער ראטה־נעבער.

ה ת ך. וואס מיינט איהר מיט דעם ?

ה מ ן. דוא מיינסט אז איך וויס ניט אז דוא טראגסט פלאטקעס פון מרדכי'ן צו אסתר'ן און פון אסתר'ן צו מרדכי'ן, דוא ווילסט מיך פיללייכט פערקלאגען פאר דער קעניגין ? דעם מלך אנרייצען אויף מיר ? דער קעניג איז מיינער, דיא קעניגין וועט זיין מיינע און איהר פון וואנען איהר זייט נעקומען אהין נעהט ! (ער שטעכט איהם)

ה ת ך. רשע ! (פאָרהאַנג פאַלט, פערוואַנדלונג)

(אין זאַאל ביים קעניג, המן קומט אָן).

ו י ז ת א. אבער איך האב מיך אנגעשטויסען אז אסתר וועט קומען אהער.

ה מ ן. וואס טוהט דער קעניג ?

ו י ז ת א. ער טהוט א שידוך און האט חרונה און איך טהו איהם אנגיסען ווייך און ער טרינקט און ער זאגט מיר, ויזתא טרינק אויך, און איך זאג איהם א דאנק אדוני קעניג, אז איך וועל טרינקען וועל איך דאך ריידען נארריש קייטען. זאגט דער קעניג, טרינק ויזתא און רייד נאררישקייטען. ניין, זאג איך, וועל נישט טרינקען און ניט ריידען נארישקייטען. טאטאָתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען.

ה מ ן. אז וואס ?

ו י ז ת א. אז דער מלך פון פרס און מדי האט ליעב דעם כוס.

ה מ ן. שטיל, דער קעניג קומט.

א ח ש ו ר ש. אויפהעגנגען וועל איך אלע דיא וואס האבען מיר גענעבען דעם ראטה ושתי צו טויטען, אלע פון גרויס ביז קליין (ער דערזעהט המן) זעהסטו מיין טהייערער ראטה־געבער דוא ביזט מיר אמת געטרייא, דוא האסט מיר נאר נעהייסען אז איך זאל זיא נאר אויף איין אנדערע פערבייטען, דאס הייסט דיא קרוין ביי איהר צונעמען און געבען איין אנדערער, אבער זיא וואס האבען מיר געהייסען זיא טויטען וועל איך זיי אלע אויפהענגען.

ה מ ן. און, דוא האסט דען חרטה, גרויסער קעניג ? דוא זעהסט דאך אז דוא

האסט געמאכט א בעסערן בייט, אסתר׳ס אונשולד שטעהט ביי מיר א סך העכער וויא ושתי׳ס יחוס, פון נבוכדנצר׳ס בלוט קען קיינמאל קיין גוטעס ניט ארויסקומען. אסתר איז מיר פיעל ליעבער וויא ושתי.

א ח ש ו ר ש. וואס הייסט זיא איז דיר פיעל ליעבער?

ה מ ן. איך מיין, דעם קעניג דארף זיא פיעל ליעבער זיין!

א ח ש ו ר ש. נאָ זיא האט ביי מיר פיעל חן.

ו י ז ת א. זיא האט ביי מיר אויך חן, און דוא האסט ביי מיר חן און דער טאַ־טאַתיאַ האט ביי מיר חן.

ה מ ן. עס שיינט מיר אז דיא קעניגין קומט. וויא קומט דאס זיא זאל קומען אונגעבעטען? דאס מוז עפּעס זיין?

א ח ש ו ר ש. נא יאָ... זיא האט מיך אזוי ליעב אז מען שיקט זיא ניט רופען קומט זיא אליין.

ו י ז ת א. איך האב מיך אנגעשטויסען.

א ח ש ו ר ש. נאָ יאָ, אז וואס?

ו י ז ת א. אז זיא האט דעם קעניג אזוי ליעב אז מען שיקט זיא ניט רופען קומט זיא אליין.

ה מ ן. און דאס געזעטץ?

א ח ש ו ר ש. נאָ יא נאָ, און דאס געזעטץ?

א ס ת ר. (ערשיינט, סאלדאטען לאזען זיא ניט אריין) אָה!

א ח ש ו ר ש. שרעק זיך ניט מיין טהייערע, קום צו מיר, ביזט ביי דיין געטרייען מאַן וואס האט דיך ליעב מעהר פון אלעמען אין דער וועלט. זאָג מיר אסתר׳ל, עס איז דיר ניט גוט? זאג!

א ס ת ר. (זינגט) ניין ניין ניין, עס איז מיר שוין גוט, פערציהע פערצייהע פערצייהע מיר, וואס איך האב געוואגט נאר אונגעבעטען צו קומען צו דיר.

ק אָ ה ר. מיט חסד און מיט רחמים זיי דוא מלך (צוויי מאָל)
עגטזאגע נישט דער קעניגין דוא מלך " "
בעווייז אצונד דיין גיטע " "
ענטזאג איהר ניט דיא ביטע " "

א ס ת ר. דרייסיג טעג זיינען פערפלאָסען
פון דער צייט ביז אצינד,
זייט אונז האט שטאַרק צונויפ־געשלאָסען
דער טרייער הייליגער בונד.

פון דעם גליקליכען מאָמענט
האב איך דיך שוין ניט געזעהן,
וואס דא האט פאַרגעהען געקענט
איז מיר שווער צו פערשטעהן.

קאָחר מיט חסד א. ז. וו.

אסתר עס פלעגט מיר אבער ציהען
מיין הערץ פלעגט מיר שיער אויסגעהען,
עס האָט נישט געקענט איינרוהען
נאך איינמאָל כאָטש דיר צו זעהן....
פערצייהע קעניג פערצייהע,
פעראורטהייל דאך הערץ אדער שעטץ,
ווען עס איז בערוישט פון טרייע
ווייס דאס פון קיין מענשען געזעטץ.
לאָז זיין, טראַכט איך, וואָס ועט זיין,
מיין לעבען איז שוין קיין לעבען,
איך געה צו דיר שנעל אריין.
יעצט גיב מיר דיין אורטהייל אלס איינס וואס דוא ווערסט געבען.
הא הא הא!

אחשורש ניין, מיין טהייערע, ניט פאר דיר איז דאָס געזעטץ, איך האב דיך ליעב וויא מיין גאַנצעס לעבען, זאג מיין שעהן אסתר׳ל וואס האט דיר אהער געבראַכט? זאג וואס איז דיין ביטע, ביז אין דער העלפט פון מיין קעניגרייך שענק איך דיר.

אסתר (זינגט) נישט זא גרויס איז מיין ביטטע, הער אוים מיין ביטטע: אויב דוא ווילסט אז איך זאָל האָבען פערגעניגען איינס גאר אין דער וועלט, זאלסטו קומען מיט דיין המן טאקע מאָרגען צו דער סעודה וואס איך האב בעשטעלט.

נוא וואזשע שווייגסטו? זאגסטו מיר צו?

אחשורש יא, איך זאָג דיר צו!

אסתר קומסטו מארגען אין דער פריה!

אחשורש יא מאָרגען אין דער פריוז!

בעשטימט? — בעשטימט — (צוויא מאָל)

אסתר קומסטו מאָרגען אין דער פריה?

אחשורש יא, מארגען אין דער פריה ! (יא, אויב דוא ווילסט ביז בעשטימט)
קעניג וועט נאָך זיין א נכעזעלע ווין ? (צווייא מאָל)
עס איז א פראגע אויב עס וועט זיין ווין
אי אי וועט דאָרט זיין ווין.
נאך וואס פאר א גוטער ווין.
אונטערהאלטען וועלען מיר זיך פיין און אויך פריילִיך זיין,
וויוואט, וויוואט, וויוואט, הא הא הא
(זיא געהט ארויף לאנגזאם אויף דיא טרעפּ, אלע נאָך)
(פאָרהאַנג פאַלט.)

דריטער אקט.

(המן'ס קינדער ביי א גרויסען טיש)

המן (פון דער פערנע) שרייבט זשע גיך געשווינד
וואס מען זאָגט אייך פאָר אצינד
שרייבט זשע גיך געשווינד,
טונקט א יעדער
איין דיא פעדער
שרייבט און קלעקט ניט, בעשיט מיט זאמד,
שרייבט זשע ניכער
אין דיא ביכער
איילט אייך איילט אייך ניט נעזאמט
איילט אייך איילט אייך איילט אייך ניט נעזאמט,
המן (סאלא) צו פערטילינען (קאָהר דאס זעלבע)
און צו הרג'ענען (קאָהר דאס זעלבע)
אלע יודעלאך פון אונזער קעניגרייך
נישט קוקען ווער עס איז ארעם און ווער עס איז רייך.
אלטע יודען טרעטען ווארפען אויף דעם מיסט,
ווייבלאך, מיידלאך, טוידטען קינדער פון דיא בריסט,
מענער מענער מענער ווייבער.... טרעטען.... טוידטען....
קאהר (שרייבט זשע ביז איילט אייך ניט געזאמט).

דלפון נגעדינגער פּאַטער אַלעס איז פּערטיג, מען דאַרף נאָר בעשטימען דעם דאַטום אין וועלכען מאָנאַט עס זאָל געשעהען דיא הריגה.

המן שנעל זאָל איינער נעהן פון אייך, און רופען אהער דעם שטערן־זעהר און ער זאָל וואַרפען גורל, אין וועלכען מאָנאַט עס קען בעסער זיין, ווייל דאַס זיינען אידען, אזא פאָלק וואָס זייא האבען אזא נאַט. ווען זייא בעטען איהם טהוט ער זיי צוליעב, און איז מבטל דיא גזרה. דארום מוז מען אויסזוכען אזא מאָנאַט וואָס זייא האבען קיין זכות ניט צו בעטען. נוא געהט ניך אבער שנעל.

(המן מיט אלע קינדער אויסער דלפון געהן אוועק, דלפון לייגט צוזאַמען אלע פּאַפּירען, אויפטריט ויזתא.)

ויזתא טאַטאָתיאָ! טאַטאָתיאָ!

דלפון וואוהין כויפסטו עס אזוי?

ויזתא וואוהין איך לויף אזוי? איך לויף אזוי?

דלפון קוק נאָר אָן, ווען דאַרפסטו? וואָס פאַר א געשעפטען האָסטו?

ויזתא ווען איך דאַרף איך דאַרף, יא איך האב מיך אנגעשטויסען, וואָס איז דיין געשעפט?

דלפון זעה נאָר דאָס גרויסקייט פון איהם, עס שטעהט איהם שוין נאָר ניט אָן צו ענטפערן, א קליינינקייט אחשורש'ס נאַר.

ויזתא אז דוא ווערסט מיר רופען נאַרר ווערסטו מיר דאַרפען געבען לעקאך.

דלפון חא חא, א חכם ויזתא, א חכם!

ויזתא אז דוא ווערסט לאַכען פון מיר וועל איך מיך אנשטויסען.

דלפון נעוויס, איין אָקס שטויסט זיך אָן.

ויזתא ניין, איין אָקס שטויסט יענעם אָן, און איך שטוים מיך אליין אָן.

דלפון חא חא, א חכם ויזתא, חא חא!

ויזתא פאַר וואָס לאַכסטו פון מיר, טאָר מען דען לאַכען פון א ברודער? די גאַנצע וועלט האבען ליעב ויזתא'ן, דער טאַטאַ־אַיאָתיא מיט דער מאַמותיא האט אויך ליעב ויזתא'ן אפילו דער מלך האט מיר אויך ליעב, נאָר דיא ברידער האבען מיך פיינד. איך זאג אייך, אז ווען איהר וועט אזוי יטפּאָטען פון מיר וועל איך אייך אבטהאָן א שפּיצעל איך וועל אוועקגעהען פון אייך און מעהר נישט קומען, אט דאַמאָלס וועט איהר אלע טאָקע בקייבען אהן א ויזתא.

דלפין זאג מיר ויזתא, ווער האט דיך אויסגעלערנט ריידען?

ויזתא ווער עס האט מיך אויסגעלערנט? טאקע איך אליין. איך קען נאך ריידען, און א סך ריידען.

דכפון נוא, רייד רייד דוא נאר, חא חא חא! א חכם ויזתא, חא חא? (אב)

ויזתא נוא בין איך א נאר. אבי איטליכער האט מיך ליעב, ווייל, ערשטענס, (ציילט אויף דיא פינגער) האב איך גליק, צווייטענס, האב איך אגוט הערץ דריטענס, האב איך א גוטען אפעטיט צום עסען, פיערטענס, האב איך... פינפטענס, זעקסטענס, האט מיך דיא גאנצע וועלט ליעב, ווייל איך בין א גוטעטשקער ויזתא.

(ער זינגט:)

שפארען וועל איך מיך מיט קיינעם ניט דערפאר
איך לייקען עס ניט אב אז דאס איז וואהר
וואו מען געהט
וואו מעהן שטעהט
אין יעדען לאנד איז בעקאנט
אז ויזתא איז א נארר,
יעדער אבער האלט פון איהם, דאס איז א כלל
ווייל ער איז בטבע אהן א גאל.
ער איז גוט
שטילל בארוהט
שאדעט ניט
קיינעם ניט
בעליעבט יא איבעראל.
איידער צו האנדלען מיט א קלוגען דיעב
א כלב א שווינדלעראתיא
האבען צו טהאן האט יעדער בעסער ליעב
מיט א גוטעטשקען ויזתא
באטש ויזתא איז א נארר ויזתא,
האט מען איהם טאקע ליעב דערפאר ויזתא.

2.

אז א סוחר פיהרט זיין מסחר זעהר הויך
און זוכט צו זיך א שותף א בעל מוח

צום דעם ציעל
שותפים פיעל
שטעלען זיך פאר
וואס זייא נאר
זיינען פעהיג אויך.
וויפיעל שותפים האבען זיך שוין פארגעשטעלט
אלע זיינען רייך און האבען געלד
דער איז נאך
קלוג אין תוך
דער איז גוט
אין געשעפט געניט
איינס נאר אין דער וועלט,
מיין שותף דארף פון מיר ניט קליגער זיין
טראכט ביי זיך דער גנב'אָתיאָ
פאר א שותף געפעלט מיר דער יונגער מאן
ווייל ער איז א גוטעטשקער ויזתא
כאָטש ויזתא איז אַ נאַרר ויזתא
האט מען איהם טאקע ליעב דערפאר ויזתא.

3.

א יונגע ווייבעל האט א מאן פון זעכציג יאהר
און ליעבט זיך אין א יונגען מאַנטשיק גאָר,
וואס איז עט
פאר א חטא
אז מען רעדט
און מען גלעט
זיך וויא טויבען אַ פּאָר
איך וואָלט געקומען אָפּט צו אייך אין שטוב אריין
זאגט צום ווייבעלע דער יונגער מאן,
נאר איך היט
מיך גאַנץ גוט
אייך טאהן א קיש
פאר אייער איש

ער וועט אייפערזיכטיג זיין.
נישט קשה קומט צו מיר אין שטוב אריין,
טרייסט איהם דיא וויבעלנואַתיאַ,
האט קיין מורא פאר מיין אלטען מאן
ווייל ער איז איין אלטיטשקער ויזתא,
כאַטש ויזתא א. ז. וו.

4.

אויך די מענשען וואס איך זעה דא פאר מיר היינט
זיינען אויך צופריעדען וויא מיר שיינט
נאר אָהן שיעור
נאר פון מיר
וויא איך זעה האבען זיי מיך ניט פיינד,
איך שפיעל פאר זיי קיין דראמא און טראגעדיע
איך רייד מיט זיי ניט קיין פילאָזאָפיע
איך טהו זיי
נאר נישט וועה
און איך שפיעל
מיט געפיהל
מיין ראָלע און זינג מיר צו
און אפילו דיא דאמען מיט דעם גאנצען כח
שרייען בראוואָ ביס בראוואָתיאָ
וועלען פלעסקען מיט דיא הענטלאך גאנץ הויך
ווייל איך בין א גוטעטשקער ויזתא
כאַטש ויזתא א. ז. וו.

(ער וויל אוועקגעהן בעגעגענט ער המן מיט זרש)

ז ר ש ווידער א סעודה און אבער א סעודה, א מעהר בלייב שוין דאָרט נעכטי־
נען אויף שטענדיג, דוא ביזט דאך נאר א גאסט אין שטוב.

ה מ ן וואס טהוסטו ויזתא?

ו י ז ת א איך האב מיך אנגעשטויסע' אז מאָרגען וועלען אלע אוועקגעהן צום
מלך אויף דער סעודה און איך וועל בלייבען נאר אליין. האב איך דיר גע־
וואָלט בעטען אז דוא זאלסט מיך אויך מיטנעמען.

ז ר ש וויא זיא האט זיך צוקאָזט מיט דיא סעודות נאר איהם דאַרף זיא — זאָג

נאָר מיט וואס האסטו עס בעקומען ביי איהר אזא חן, לאז מיר אויך וויסען, וועסטו מיר נאך בעסער געפעהלען.

המן איך זאל דיך מיט נעהמען, האב איך קיין רעכט ניט, ערשטענס, האט די מלכה נאר מיר אליין געבעטען און צווייטענס, בעט דעם מלך, ער האט דאך דיר ליעב, וועט ער דיר אויך מיט נעמען.

ויזתא יא טאקי איך וועל זאגען, אדוני קעניג, דו אליין געהסט צו דער מלכה אויף דער סעודה, און מיך ויזתא לאזטו אין דער היים.

רש שטיל דוא נארר: דוא הערסט דאך דאכט מיר אז דיא מלכה האט דעם פאטער אליין געבעטען, ווייל זיא האט איהם ליעב.

ויזתא טאטאתיא, איך האב מיך אנגעשטויסען.

המן אז וואס?

יזתא אז דיא מלכה האט ליעב דעם טאטאתיא.

המן פון וואנען ווייסטו עס?

ויזתא ער האט עס אליין געזאָגט.

המן קלוג און קלוג און פאָרט איין נארר, מיט א קינד רעדט מען ניט אזעלכע נארישקייטען, ווייבערשער שכל.

זרש דוא רעדסט נאך, מען זעהט דאך דיר זעלטען אין דער היים, טאג און נאכט ליגסטו נאר דאָרטען אזא פּראָסט מיידעל, דארף גאָר פלוצים ווערע איין קעניגין, געוויס פערשטעהט זיא קיין דרך ארץ נישט, פאר וואס בעט זיא מיך נישט? זיא וויים דאָך אז דוא האסט א פרויא. הא? וואס שווייגסטו?

המן דוא זעהסט דאך, אז דוא רעדסט און איך ענטפער דיר ניט, ניט פאר דעם ווייל איך האב דיר ניט וואס צו ענטפערן, נאָר איך וויל מיר איינפאך נישט קאליע מאכען מיין מויל, איך האב בעסערע פערגעניגען צו ריידען מיט דעם נארישען קינד ווייל ער איז נאררייש, אבער דוא ביזט אויך נאָרריש נאר פון דיר רעדט ארוים דיא ניפטינע אייפערזוך, וויא קלוג איהר זאלט זיין, און אז עס קומט נאר צו דעם פּונקט ווערט איהר א ניפטיגע חיה א בהמה איך מאך מיר פון דיינע רייד גאר נישט.

זרש דוא מאכסט ווענינ פון מיינע רייד א חיה, א בהמה, אוי.... (חלשית)

ויזתא טאטאתיא ישוין?

המן וואס שוין?

ויתא דיא מאמאָתיא זואט נעמאָכט אפּגראָתיאָ.

המן זרש, נא נענוג דיר נאַרריש צו מאכען דוא זעהסט דאך אז דיין מאז האָט אין אזא קורצער צייט עררייכט אזא מדרגה, מיניסטער, ראטה־נעבער, משנה למלך, און דעם גרויסען כבוד טהייל איך נאָר מיט דיר אליין, אנדערע פרויען וואלטען זיך גליקליך געשעטצט, און בייא דיר איז עס נאר ניט אנ־געלייגט.

זרש יאָ, אבער אסתר!

המן נא וואס איז אסתר? אסתר האט דאך איהר אחשורש.

ויזתא און אחשורש האט מיר ויזתא.

המן און דאס וואס זיא בעט נאר מיך אליין צו דער סעודה. איז וואהרשיינליך דאָ איין אורזאכע, פיליכט דארף מען ריידען וועגען אנגעלעגענהייט פון דער מלוכה וואס ניט יעדען איינציגען מעג מען עס אנפערטרויען. דען דיא מלוכה האט איהרע געהיימניסע וואס ניט יעדער איינער דארף הערען.

זרש איך וויים! איך וויים!

המן נוא וואזשע רעדסטו, זעהסטו איך בין יא שטארק געקריינקט, און פון דעסט וועגען ערצעהל איך דיר גאר ניט, מיין גאנץ גרויסקייט, און דעם גרויסען כבוד וואס מען גיט מיר אב איז בייא מיר גאר ניט אנגעלייגט, דע זאָלאנג וויא דיא זאננע וועט שיינען אויף דעם פערפלוכטען יודען מרדכי, קען איך עס ניט אויסהאלטען זיין בליק פול מיט שׂנאה בויערט מיין ברוסט דורך.

זרש נאָ און דוא גרויסער חכם זאכסט דערמאנען פון אזעלכע נארישקייטען, דוא מאכסט דאך דאכט זיך נישט פון אזעלכע נאררישקייטען, איז ער דען דיין גלייכען?

המן מיך אַרט ניט דעם כבוד וואס ער גיט מיר ניט אב, ווייל איך בין צו גרויס זיך צו מאכען פון אזא נארישקייט נאר אזא ניכטס, זאל האבען אזא האָזע מיך צו פעראכטען.

זרש נאָ מיט איהם דארפסטו אזוי פיעל געשעפטען מאכען, דוא האסט דאך שוין דיינס געטהאן, אין א קורץ שטיקעל צייט וועט ער שוין מיט זיין אומה אויף דער וועלט ניט זיין, דעם אמת זאג איך דיר, אז אנצוהויבען מיט א גאנצער אומה איז זעהר שווער, און דוא האסט אָנגעהויבען מיט אזא פאָלק וואָס זייא האָבען אזא גאָט וואס ער בעוויזט זייא איבערנאטירליכע וואונ־דער איך האב מורא, אַז דוא זאלסט ניט בלייבען צום נארר.

ויזתא אט בין איך דאָ

זרש אוועק!

המן לאז דאס קינד פרעגען.

ויזתא טאטאתיא, איין איד האט געזינדיגט, פאר וואס לאזטו אויס שעכטען אלע אידען?

המן זעהסטו מיין מוזיניק, דו ביזט א קינד מוז מען דיר ערקלעהרען אמאל אז די אידען האבען געהאט זייער אייגען קעניגרייך, און האבען געפירט מלחמות מיט אונז האט זייא זייער גאט אנגעזאגט, ווען זייא וועלען נאר דער טאפען איי-נעם פון דיא עמלקים זאלען זייא איהם פון דער וועלט פערניכטען, נא יעצט אבער אז מיר האבען דיא מאכט, דארפען מיר דאס זעלבע מיט ייא טהאן.

ויזתא הייסט דאס אז יעדער הונד איז אויף זיין מיסט גרויס, איא איך האב איך האב מיך אנגעשטויסען, אמאל זיינען זייא געוועזען גרויס אויף זייער מיסט, היינט זיינען מיר גרויס, זיינען מיר הינד, מיין איך מיסט, מיין איך מיסט, מיין איך גראז, מיין איך הינד, מיין איך....

זרש זעהסטו, אז מען לאזט זיך אריין איןריידען מיט איין נארר, געה שוין נעה!

המן לאז דאס קינד ניט זיין פרעמר פון דער געשיכטע, און פון קינדהייט אן דארף מען זעהן איינפלאנצען אין איהם וואס מיר עמלקים טראגען אויף די אידען, פון דער ערשטער מינוט אן ווען זייא זיינען איין נאציאן געווארען פערגעסען זייא ניט זייער האס געגען אונז, אונד אז איינער פון זייערע קעניגע האט איבער געלאזען אין דער מלחמה, א לעבעדיגען איינעם פון אונזערע קעניגע אגג, האט דערפאר גאטט בייא איהם דיא מלוכה צוגענומען, נאר וואס פאר איין מיינונג וואלט יעצט מיין פאלק איבער מיר געהאט, אז איך ווען דאס גליק האט גראדע צוגעשפיעלט, זאל פון זייא קיין ראבע ניט נעמען. אלזא פון זייא איז שוין קיין רעדע. דיא: בריעף זיינען שוין צושיקט אין גאנצען לאנד, און אין א קורץ שטיקעל צייט וועלען זייא אלע שוין אויף דער וועלט ניט זיין, נאר דערווייל, ביז יענער צייט, פערביטערט ער מיר מיין זיס רוהיג לעבען, זיין בליק פול מיט שנאה און פעראכטונג צער-שטערט מיר מיין זיסע געגענווארט.

זרש נא אזא פערזאן קענסטו ניט בייא קומען, איך ווייס ניט וואס קלעהרסט אזוי לאנג.

המן מיין שווערד וואלט שוין לאנג פערזוכט זיין אונריין בלוט, נאר ער דרעהט זיך מיר עפעס צופיעל בייא דעם קעניג אין פאלאסט, און ווייל עס ווירד

איהם ניט פערבאָטען, רעכען איך, אז ער האט פיעלייכט עפּעס א זכות בייא דעם קעניג, און איך ווייס עס ניט.

זרש אבער דער מלך קען דאָך ניט פערבייטען דיין כבוד און לעבען, אויף אזא מענשען, דוא נעה ארויף צ ם מלך, און קלאג דיך פאר איהם, איך בין זיכער אז ער וועט דיר דאס געוויס טהאן, מאך שוין פארטיג א תליה, און ווער איהם פטור.

ויזתא איך האב מיך אָנגעשטויסען.

המן אז וואָס?

ויזתא אז מען וועט איהם אויפהענגען וועט ער זיך שוין מוזען בוקען צו דיר.

זרש נוא וואס געהסטו שוין ניט צום מלך, ער מוז שוין געוויס ביינקען נאך דיר ער האט דאך דיך ליעב (אב)

ויזתא איך האב מיך טאקי אנגעשטויסען, אז איך האב דיר אויך פיינד, דער־פאר וועל איך מיר אוועקגעהן צום מלך ווייל ער האט ליעב דעם גוטעטשקען ויזתא, און בייא איהם וועל איך שוין אויף עוויג בלייבען און דוא טאטאָתיאָ וועסט בלייבען אָהן א ויזתא (אב)

דלפון דער שטערענזעהער איז געקומען.

שטערענזעהר (אלע זיהן קומען אריין) איהר האט מיר געשיקט רופען?

המן יא איך האב אייך געשיקט רופען איהר זאָלט נורל ווארפען אין וועלכען חדש עס איז בעסער מען זאל בעשטימען דיא הריגה, אלעס איז שוין פער טיג עס פעהלט נור דער דאטום, נאָר שנעלער, דיא צייט שטעהט ניט.

(שטערענזעהר זינגט)

(עס ערשיינט דער מאנאט)

ראש חדש ניסן איז געפאללען
ניסן איז ניט רעכט
ווייל אין דעם חדש אין דעם נייען
איז יודען גאר ניט שלעכט
גאט האט זייא פון מצרים אויסגעלייזט פון קנעכט
אין חדש אייר גלענט זייא דער מן בעלעבען.
אין סיון איז זייא דיא תורה גענעבען
אין תמוז איז ירושלים׳ס מויער
טיעף אין דער ערד אריין
האָבען זייא סייא וויא סייא א טרויער
תמוז קען ניט זיין.

ק א ה ר יא דער חכם האט טאקי רעכט
אין דיא חדשים איז שכעכט
ווארפט זשע דעם גורל נאך אמאָל אויס
פיקייכט וועט בעסער ארויס.
ש ט ע ר ע נ ז ע ה ע ר ראש חדש אב איז אונמעגליך
אלול קען אויך ניט זיין
ווייל משה איז דאמאלס אין גאטס שליחות
דאס ערשטע מאל געגאנגען
און אויך האט ער דיא צווייטע לוחות
גענומען אין דיא הענד אריין
אין תשרי פערגיט גאט דיא חטאים
אין חשוון האט דאס מבול פערפלייצט דיא רשעים
אין כסליו פלעגט מען אויפבויען
דאס בית המקדש פיין
און אויב איהר האט צו מיר צוטרויען
כסליו קען אויך ניט זיין.
ק א ה ר יא, דער חכם......(ביז בעסער ארויס)
ש ט ע ר ע נ ז ע ה ע ר ראש חדש טבת איז געפאלען
טבת קען ניט זיין
ווייל דאמאלס האָט דער מלך בבל
בעלאגערט דיא שטאדט ציון
דער איד איז דאמאלס בלויז איין אבל
וואס זשע האט מען אויפגעטהאָן
שבט איז בייא דיא פירות ראש השנה
מען פלעגט צו ברייננען א מתנה
אלע מעשרות און בכורים
אין בית המקדש אריין
דאמאלס זינגט מען פאר גאט שירים
אין שבט קען ניט זיין.
ק א ה ר יא, דער חכם......
ר"ח א ד ר.
ק א ה ר אדר — אדר — אדר....

ש ט ע ר ע נ ז ע ה ר אדער ווייזט שוין עפעס רעכטס
איך וויים קיין גוטס און אויך קיין שלעכטס
ראש חֹדש אדר קען שוין זיין
יא אדר איז דער בעסטער פלאן.

ק א ה ר גוט נעטהַאן
דער טערמין
עס קען שוין בעסער גאר ניט זיין
נעהמט זשע ניך
יעדער דעם בוך
ר״ח אדר שרַייבט אריין.

ה מ ן (פראזא) פערזאמט קיין אויגענבליק
לאזט דעם שטן קיין גליק
פער חתמ'עט דיא בריעף אצונד
און צו שיקט זייא גיך געשווינד.

נא וואו זיינען דיא לויפעדס לאזען זייא שנעל אריינקומען און צוטראָגען דיא בריעף אין גאנצען לַאנד.

ק א ה ר (זינגט) איינס בלייבט נאך יעטצט
חתמ'עט זשע צו לעצט
חתמ'עט זשע...(זיעבען מאל) צו לעצט....!
(עס הערט זיך א שטימע)

ב ת ק ו ל וויא נאַריש איז דער מענש מיט זיין וויסען
זיין גאנצע חכמה איז נאר א שפאט.
וויא קען דען א מענש פריער גאר בעשליסען
אז בעשלאסען האט נישט גאט.

מערטען ווילסטו יטנקעלען מיין איינציגען זאָהן
עוויג וועט ער לעבען — זא עוויג וויא איך בין

דיין פלאן רשע איז צושטערט
דער גזר פון איהם איז אויף דיר איבערגעקערט

המן'ס זעהנע זינגען) נעהמט אייך בריוועלעך יעדער בעזונדער
מיט דיא אדרעסען אין דער גאנצער לאנד

לייפער, לויפט גיך און געשווינד
גיט אב יעדען צו דער האנד
יעדערער שר — הא הא הא
יעדער הארר — הא הא הא
וואס צו איהם איז געשריעבען היינט
און צו יאָגט — הא הא הא
און צוטראגט — הא הא הא
דיא אדרעסען אין גאנצען לאנד.

פארהאנג פאלט

ענדע פון דריטען אקט.

פיערטער אקט.

(דעם קעניגס שלאפצימער, ער ליגט אויף א בעטעל צוויא נעגערלאך שטעהן נעבען איהם און פאכען איהם.)

ביידע דיא שטילע זאנפטע קעניגין דיא נאכט
האט דער מיך פאר איהר בלויען שאלל געבראכט
אויסגעשטיקט מיט שטערענדלעך איז זיא
און וויא א הויך גראָז דעקט זיא דיך צו
דיא בלומען שענקען דיר אויך צום געשאנק
זייער שמעקענדיג דופט צום שלאף געטראנק
דער שטארקער שלאף גלעט דיר דיא גליעדער אוים
דיא רוהע פערווינט דיך אין איהר שוים
שלאף מלך שלאף בערוהט.

צווייטער דער שלאף, דער מאכט דיר גוט,
ביידע דיא פאלמען בלעטער האבען דיא הענד פערשפרייט
גלייך וויא צום הימעל זאָגען זייא א געבעט
זייא בעטען גאָט וואס זיין אויג שטענדיג וואכט
מיר ווינשען דיר מלך א גוטע נאכט.

קעניג נא גענוג צו זינגען, או צו פאָכען, געהט אייך איך וועל שוין אנטשלאפען ווערן (לייגט זיך) אבער ניין מיר נעמט זיך קיין שלאף ניט, זאל איך מיינע,

אזעס איז דערפאר ווייל איך בין היינט אזוי שפּעט געזעסען בייא אסתר׳לען אויף דער סעודה, און איך האב געטרונקען איין איבעריג ביסעל ווייןֿ (פויזע) נאָ יא.נאָ דאס האב איך דאך געזאָגט יאָ נאָ. (ער זינגט) איך וויס ניט ניין...... מארגען בעט איך דיר ווידער צו דער סעודה מיט המן׳ען — ניין המן׳ען דארף זיא ניט בעטען. איך בין דיין מאן.... לייגט זיך)
(זינגט) עס איז א פּראַנע אויב עס וועט זיין וויין.... אך ווא שעהן זיא מאכט עס מיט איהר קולכען און מיט דעם קעפּעלע שאקעלט זיא צו וויין.... וויין.... טרינק מיין מאן אויס דעם וויין, דער וויין איז גוט טרינק...... טרינק....
(שפּרינגט אויף) אהא איך טרינק איהר מיינט אז איך בין שוין שיכור ? אה ניין איך האב נאך מיין פערשטאנד בייא מיר, איך זעה וויא המן ווארפט איינעלאך אויף אסתר׳ן אוי איז דאס איין דורכגעט-יעבענער קלונער יונג.
(לאזט זיך פונקט צו טומלען שפּרינגט ווידער אויף) אהא סעודות אונטער מיינע פלייצעס, פערגיפטען ווילט איהר מיך ? דיא קרוין ווילט איהר, דיא מלוכה! ווער וואס.... ווער וויל ? ווענען געלוסט זיך ? (זעטצט זיך) אה דאס קומט אלץ וואס איך האב שוין א פּאָר נעכט נישט געשלאפען, איין איבעריג ביסעל וויין אויך געטרונקען, נא געוויס מוז אויך אין דיא געדאנקען פארקומען דער טייפעל וויים וואס, שלאף בעסער שלאף א גוטע נאכט (לייגט זיך און שפּרינגט ווידער אויף) אויף מיין לעבען קלערט מען. פערגיפטען וויל מען מיך, וואס האב איך דען אזוינס געטאהן.... פאר וואס בין איך אזוי זינדיג אז איך זאל ניט האבען א געטרייען מענשען, וועלכער זאל מיר אלעס ערצעהלען וואס אונטער מיינע פלייצעס טהוט זיך איך וואלט היינט מיר דעם וועלכען ? וועמען ? שלאף בעסער שלאף (לייגט זיך) אוי נישט איין מאל האט מען שוין געטראכט אויף מיין לעבען, פלעגט זיך דאך געפינען איינער וועלכער האט מיך פון דעם אבגעהיט... הא... ווער...... וויא הייסט ער ? (זעצט זיך) איז דען מעגליך מען זאל האבען אזא זאך פערגעסען ? אזא מענשען וועלכער האט מיר מיין לעבען געראַטעט ? הא ?

(ויזתא קומט אריין און געהנעצט)

ז ת א איך האב מיך אנגעשטויסען וואס ווילט איהר ?

ק ע נ י ג נאָ יאָ נאָ וואס ?

ו י ז ת א איך וויל שלאפען.

ק ע נ י ג פאר וואס שלאף איך ניט ? (אפארט) דער קליינער געפעלט מיר.

ויזתא פאר וואס איהר שלאפט ניט, ווייל איך קען ניט אנשלאפען ווערען, איך אויך ניט.

קעניג פאר וואס קענסטו ניט שלאפען ? דער קליינער געפעלט מיר,

ויזתא ווייל איך טראכט און טראכט, אז אלע וועלען אוועקגעהן אויף דער סעודה צו דער מלכה, און איך וועל בלייבען א״ן דער היים. האב איך געבעטען דעם טאטאתיא ער זאל מיר אויך מיט נעהמען, האט ער געזאגט אז נאר איהם אליין האט דיא מלכה געבעטען.

קעניג פון איהם וועל איך קענען עפעס ערפאהרען, דער קליינער געפעלט מיר, זאג מיר נאר ויזתא, דיין פאטער האט טפעס ליעב דעם קעניג ?

ויזתא ער האט ליעב דעם קעניג ער האט מיך ליעב, און ליעב.

קעניג נא און דיא קעניגין האט ער אויך ליעב ?

ויזתא טסי, דיא מאמאתיא קען נאך דערהערען, ווייל נעכטען האט זיא שיעור געמאכט אפגראתא ווייל זיא איז געווארען בייז און האט געשריען אויף דעם טאטאתא אזוי, אז מען זעהט דיך גאר ניט אין שטוב, א גאנצען טאג לינסטו איבער בייא דער מלכה.

קעניג (אויפשפרינגענד) פעררעטה ! גיפט !

ויזתא (פאלט) וויא איך בין א ויזתא אז איך בין גאר ניט שולדיג.

קעניג אזוי יעצט איז מיר שוין אלעס רעכט, געה געה ברייננ מיר אריין.

ויזתא אט געה איך אריינברייננען.

קעניג וואס?

ויזתא דיא רוט.

קעניג דאס ספר הזכרונות ברייננ מיר אריין. איז דען מעגליך אז אלע זאלען מיר פאלש זיין. איך זאל ניט האבען איין גוטען פריינד, נא גיך ברייננ אריין (ויזתא אב) דאס קינד האט דעם אמת געזאגט. איך זעה אז צייט א פאאר נעכט קען איך ניט שלאפען, נאר יעצט איז שוין בייא מיר רעכט.

ויזתא (קומט מיט דעם ספר) איך האב מיך אנגעשטויסען אז איך וועל לייענען פון נבוכדנצר וויא ער האט געגעסען גראז.

קעניג לייען וואס דוא ווילסט לייענען.

ויזתא (לייענט, דער מלך פערמישט ארויס) און עס האט זיך געטראפען.

קעניג נא עס האט זיך געטראפען.

ויזתא און עס האט זיך געטראפען טאטאתא וואס איז דאס.

קעניג וואס טאטאתא?

ויזתא ניין איך האב געזאָגט אז עס האט זיך געטראָפען.

קעניג נא ווייטער.

ויזתא און עס האט זיך געטראַטראַטא

קעניג נא ווייטער.

ויזתא לאָז זיין דאָ — אויף דער גרויסער סעודה וואָס דער קעניג האט געמאכט צוליעב דער קעניגען אסתר האָבען בגתן ותרש זיינע סריסים געטראַכט צו פערגיפטען דעם קעניג אחשורש, צום גליק האט זיך אונטער געהערט איינער וואָס איז געשטאַנען ביים טויער פון דעם מלך מיט דעם נאָמען מרדכי און ער האט דאָס ערצעהלט דער קעניגין, און האט דעם קעניג געראַטעוועט פון דעם טאָדט, און זייא האָט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג נוא און ווייטער.

ויזתא האט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג וואו שטעהט דאָס געשריעבען ?

ויזתא אט דאָ — האָט מען אויפגעהאַנגען.

קעניג וואָס? מען פערלייקענט מיר גאָר דיא מענשען וועלכע זיינען מיר געטריי ווער האָט דאָס געוואָנט איהם אויף צו הייננען ?

ויזתא ניין איך האָב מיך אָנגעשטויסען מען וועט איהם ערשט הייננען.

קעניג וואָס ? דעם מענשען וואָס האָט געראַטעוועט דעם קעניגס לעבען וועט מען אויף הייננען, וואו שטעהט דאָס?

ויזתא עס שטעהט נאָך ניט, מען וועט ערשט אויפשטעלען א גרויסע תליה און מען וועט איהם אויף הייננען.

קעניג וואָס ? נאָך ניט גענוג וואָס מען האָט איהם ניט קעניגליך בעלאָהנט וועט מען נאָך איהם אויפהעננען ? און ווער וואָגט עס צו טהאָן ?

ויזתא טאקי דער טאַטאָתיא אליין.

קעניג נאָך איין בעוויז, און וואָס האָט מען דעם מענשען געגעבען ?

ויזתא האָט מען איהם געגעבען גאָר נישט.

קעניג זעה נאָר ווער איז דאָרט אזוי פריה בייא מיר אין הויף ?

ויזתא דער טאַטאָתיא דער טאַטאָתיאָ איז דאָ

קעניג וואָס דרעהט ער זיך עפּעס אזוי פריה ארום דאָ, הייס איהם אריין קומען.

ויזתא טאַטאָתיא גוט מאָרגען, אזוי פריה ביסטו אויפגעשטאַנען צו אסתר׳ס

סעודה? אזוי פריה ביזטו שוין הונגעריג? אי האט דער טאטאתיאָ גוטען אפעטיטאָתאָ.

(אויפטריט המן.)

קעניג (גיט א מאך צו ויזתא׳ן מיט דער האנד)

ויזתא און ויזתא איז אוועק געגאנגען

קעניג (זעצענד) וואס איז דיין בעגעהר מיין טהייערער ראטה געבער?

המן א קליינע ערגערנים, האט מיך ניט געלאזט דיא גאנצע נאכט שלאפען, יעצט בין איך צו דיר געקומען זאלסט מיר איין קליינע ביטע צוליעב טהאן.

קעניג אויך ניט געשלאָפען, א גליק וואס איך בין אויך ניט געשלאפען (צו המן) א קליינע ביטע האב איך אויך צו דיר, דאכט מיר אז איך בין בילכער פון דיר, אז דוא זאלסט מיר פריהער או סהערען.

המן לאנג לעבען זאל דער קעניג. בעפעהל און איך טהו.

קעניג (אפארט) איך וועל שוין יעצט מיט גאטעס היכף לאנג לעבען (צו המן׳ען) זאג נאָר מיר יעצט מיין טייערער ראטה געבער, איך ליעג מיר דאָ אזוי און טראכט וואס פאר איין כבוד איך קען אנטאהן דעם מענשען וואס ער האט בייא מיר פערדיענט איך זאל איהם מאכען נאך גרעסער וויא גרוים?

המן (פאר זיך) נאך גרעסער וויא גרוים, וויל ער מיר מאכען, וואס קקערט מען עפעס אוים?

קעניג (אפארט) ער מיינט געווים אויף זיך אליין אנו לאמיך זעהן וואס ער קען זיך אנמעסטען און ווינשען. (צו המן׳ען) נאָ וואס טראכסט דוא אזוי לאנג?

המן דער מענש וואס האט פערדיענט אזא כבוד וואס דער מלך וויל איהם בע־לאָהנען מיט זיין חסד איז געווים.

קעניג נאָ יאָ נאָ איז געווים....

המן מען זאל איהם אנטאהן, דעם קעניגם מאנטעל וואס מען האָט איהם גע־פיהרט צו דער קרענונג.

קעניג (אפארט) וויעדער צו דער קרענונג! יא דאָס מיינט דער פסוק, נישט דער־לעבען זאלסטו עס (צו המן׳ען) נאָ זאָג וויטער אפשר דיא מלכה אויך?

המן (בעמערקט זיין כעס) און איינער פון די גרעסטע פירסטען פון פרס און מדי זאָל נע־מען דעם מאנטעל און דאס פערד וואס דער קעניג האט אויף איהם געריטען און

דעם מענשען וואס דער מלך וויל איהם אזא כבוד אנטאהן, זאל מען ארום פיהרען אין אלע גאסען פון שושן און שרייען: ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו:

קעניג (אפארט) אה דוא קאנאליע! וויא שנעל ער פערשטעהט זיין פעהלער, און זוכט איהם באלד צו פאר ריכטען, (צו המן'ען) נא המן, וואס פאר גרעסערע פירסטען איז נאך בייא מיר דא וויא דוא, דארום זייא דיך מטריח און נעהם אלעס וואס דוא האסט דא געזאגט, און טהו אן דעם כבוד מרדכי'ן.

המן וואס פאר א מרדכי?

קעניג דעם מרדכי'ן וואס ער זיצט שטענדיג ביים טויער.

המן גרויסער קעניג א סך טויערן זיינען דא אין פאלאסט.

קעניג וואס ער זיצט בייא דעם טויער וועלכער ער פיהרט פון דער קעניגס פאלאסט ביז אין מיין הויף אריין.

המן גרויסער קעניג, איך וועל דעם מרדכי'ן אב וועגען צעהן טויזענד צענטער גאלד, אבי איך זאל איהם דעם כבוד ניט אנטאהן.

קעניג דיא צעהן טויזענד צענטער גאלד וועסטו איהם אויך געבען און דעם כבוד מוזט דוא איהם אנטהאן.

המן גרויסער קעניג, איך וועל הייסען אז מיינע אלע קינדער זאלען לויפען פאר־אויס פאר זיין פערד און איהם דיא גרעסטע עהרע אנטהאן אבי איך אליין זאל איהם דעם כבוד נישט אנטהאן.

קעניג דיינע קינדער, — דיין פרוי — דיין גאנצעם הויז געזינד וועט סיי וויא מוזען געהערען צו איהם און דוא אליין מוסט איהם דעם כבוד אנטאהן.

המן גנעדיגער קעניג, איך האב דאך שוין צושיקט איבעראל בריעף אז מען זאל אלע יודען אויס הרג'ענען צום סוף הייסטו מיר איהם אזא כבוד אנטאהן?

קעניג דוא האסט געהייסען הרג'ענען און איך וועל עס צוריק רופען דערווייל געה און טוה אזוי וויא דוא אליין האסט געזאגט. נאר זעה עס זאל קיין שום זאך ניט פעהלען.

המן גרויסער קעניג!

קעניג קיין ווארט מעהר, געה!

המן אה היממעל! (המן אב)

פערוואנדלונג

(שטעלט פאר איין גאס אין שושן פוןביידע זייטען באלקאנען אין מיטען דער ביהנע איין טויער אויף דעם טויער א באלקאן דארט שטעהט אסתר מיט דיא האפדאמען אויף דיא

זייטיגע באלקאנען שטעהט דאס פאלק דורך דיא פענסטער זעהט מען געזיכטער פון פער־שיעדענע מענשען מוזיק שפּיעלט א מאַרש המן פיהרט אריין מרדכי׳ן אויף איין פערפוצטען פערד אלע קינדער געהן פאראויס און שרייען.

ככה — יעשה — לאיש — אשר — המלך — חפץ — ביקרו —

(בענגאלישעס פייער)

פאָרהאנג פאלט.

ענדע פון פיערטען אקט.

פינפטער אקט.

(בייא אסתר׳ן אין זאאַל דער קעניג זיצט, איין לעהרע שטול שטעהט פאר המן׳ען, האפלייטע שטעהן ארום און זינגען, דאס ערשטע קאהר מיט סאפיר און פורפור (פון ער־שטען אקט).

קעניג אלעס מיין טייערע אסתר׳ל, האסטו געמאכט נאך מיין וואונש נאך נאר וואס ? הא.

אסתר רייד נאר מיין טייערער מאן אלעס וואס עס איז דיר עפּעס קשה וועט דיר יעצט אלעס דייטליך ערקלערט און פערענטפערט ווערען, דיין טייערע אסתר האט ניט און וועט ניט האבען קיינע געהיימניסע הינטער דיר מיין הערץ שטעהט שטענדיג פאר דיר אָפען.

קעניג נאָ יאָ נאָ דאס האב איך דאך געזאגט איך גלויב דיר מיין טייערע אסתר׳ל און דאס וואס עס איז ניט געעפענט וועסטו פאר מיר עפענען נאר דאס איינע געהיים טהירעל, וואכט איך געוואלט אז דוא זאלסט פאר מיר עפענען, פאר וואס רופסטו אלץ המן׳ען אהער צו דער סעודה, האסטו איהם היינט אויך געלאדען ?

אסתר ניין,— הייטע בעט איך דיך דוא זאלסט איהם בעפעהלען ער זאל אהער קומען דען נאר דאָ פאר דיר און פאר מיר אין דיא אויגען וועל איך איהם קענען אראפּרייסען דיא פאלשע מאסקע פון זיין פערזישען געזיכט און דיר בעווייזען וויא פאלש און וויא ניעדריג ער האנדעלט נעגען דיין גוטען כאראקטער, און פאר וואס, פאר איין ביליגער מינצע פערקויפט ער דיין צו־טרויען, דארום בעט איך דיר דוא זאלסט גלייך א בעפעהל געבען, איהם אוינענבליקליך אהער ברייננען, און זיינע קינדער דער ווייל פערהאפ־

טען אום זייא זאָלען נישט קענען אינטריגירען נעגען דיר אין לאַנד און פער־
טיג מאכען דעם בונד.

ק ע נ י ג נאָ יא נאָ דאס האָב איך דאך געזאגט (גיט א פּאטש) לאז מען שנעל
ברייננגען אהער המן׳ען. און דיא קינדער זיינע דערווייל צו פערהאַפּטען נאר
שנעל (אייגער אב) איך זעה עפּ׳ס זייט א גאנץ לאנגער צייט לאזט עס מיך
ניט שלאפען איך האב ניט געקענט רוהען נאָ יאָ נאָ — וואס הא?

א ס ת ר יעצט מענסטו גאנץ רוהיג זיין זא לאנג איך וועל דיין פרוי זיין וועט דיר
קיינער קיין שלעכטעס טאהן דוא וועסט ארויסזעהען מיין ליעבער מאן אז
נאט האט מיך דיר צוגעשיקט נישט נאר פאר איין פרוי נאר פאר איין גע־
טרייען ענגעל געבען דיר צו זיין און דיך היטען.

(המן קוממ אן)

ק ע נ י ג (צו המן׳ען) קום צו נעהענטער זעטץ דיך טרינק נא דערצעהל אסתריל.

א ס ת ר (זינגט) יאָ יאָ יאָ גרויסער גוטער מלך
נישט גרוים איז מיין בקשה
וואס איך בעט בייא דיר
יא יאָ יאָ יעצט פאר דיר ערצעהל איך דיר.
וואס דוא האסט געפאָדערט שוין פון לאנג בייא מיר.

ק א ה ר יאָ דערצעהל און זאג ארוים (צווייא מאל)

א ס ת ר מיין אומה יאָ דיא אוּמה וואס איך שטאם ארוים.

ק א ה ר יאָ דערצעהל און זאג ארוים (צווייא מאל)

א ס ת ר מיין אומה יאָ דיא אומה וואס איך שטאם ארוים
אויב איך האב געפונען חן אין דיינע אויגען (צווייא מאל)
מיין בעגעהר איז נאר איינס
מיין לעבען שיינק יעצט מיר
שענק דאס לעבען מיין פאלק
בעט איך יעצט בייא דיר (דרייא מאל)
מיר זיינען פערקויפט געווארען
דווקא נאר אהן געלד
אונזער לעבען איז פערלארען
מיר געהן פון דער וועלט
וואלט מען אונז פערקויפט צו דיענען
פאר דינסטען און פאר קנעכט

וואלסטו אויך געקענט פערדינען
און דער שונא וואלט געהאט רעכט
מיר זיינען פערקויפט.... (ביז דער וועלט)

קעניג: וועך איז דער שונא רוף איהם אן
וואס האט געוואנט אזוינס צו טאהן

אסתר: יאָ, ווייסטו ווער דאס איז הא הא הא (צווייא מאל)
דאס איז דער רשע יא המן. (צווייא מאל)

קאהר: דאס איז דער רשע המן (דרייא מאל) המן הרע — פּיס

(קעניג מיט אלע אב, אסתר און המן בלייבען).

המן: גנעדיגע קעניגין, איך האב קיין רעכט ניט צו פרעגען, ווארום עס קומט מיר איינגענטליך אזאַ בעליידיגונג, און פאר וואס גראדע דיא קעניגין זאל זיין מיין נעגנערין, איך ווייס אז איך שעטץ דיך וויא נאר א מענש קען שעטצען אזאַ עדעלע פרוי וויא איהר זייט, נאר פיעלייכט בין איך בעגאנגען איין אונ־רעכט זאג איך אייך צו, אז איך וועל מיך בעסערן.

אסתר: עמלק, קען קיין מאל נישט בעסער זיין נעגען אונז.

המן: (אפּארט) יאָ יעצט פערשטעה איך שוין אלעם — אין מיין שולד יעצט בלייבט מיר ניט מעהר איבעריג נאר צו קניען פאר דיר און דיר בעטען, אז דוא דאס אייניקעל זאלסט זיין אזוי גרוים מוטהיג וויא דיין עלטער זיידע שאול המלך, וואס ער האט געלאָזט לעבען מיין עלטער זיידען אגג.

אסתר: דערפאר אבער האט ער פערלארען זיין מלוכה ביי גאט און זיין ווערטה ביים פאלק, דען ווען ער וואלט איהם דאמאָלס דאס לעבען ניט געשענקט וואלט יעצט אזאַ המן אויף דער וועלט ניט געוועזן.

המן: קעניגין, איך בעשווער דיך ביי אלעם הייליגען בייא דיין גאָט און בייא דיין מרדכי שענק מיר יעצט מיין לעבען, איך וועל זעהן אללעס פערריכטען. דוא שווייגסט ? אה קעניגין ערבארמע דיך (פאלט צו דיא פיס)

קעניג, (קומט אריין גיט זיך א שלעפּ ביים קראגען) אָה דוא ניעדערטרעכטיגער וויא אזוי ערקויבסטו דיר דאס ?

המן (ערשראקען) אָה פערלאָרען....

ויזתא אה טאטאָתיאָ טאטאָתיא עס איז שוין פערטיג דיא גרויסע תליה קום מיר וועלען אויפהענגען מרדכי״ן (המן ווינקט צום זאהן ער זאל שווייגען)

קעניג: וועלכען מרדכי׳ן ?

שאלתיאל צו אייערע פיסע גראססער קעניג פון פרס און מדי דאס מיינט מען
דעם מרדכי'ן וועלכער האט געֿרעטעט דעם קעניגס לעבען.

קעניג דעם מרדכי? גיך נעהמט המן'ען און הענגט איהם אויף אויף דער זעל־
בער תליה וואס ער האט געוואלט מרדכי' אויפהענגען (מען נעהמט איהם

המן אָה קעניג, ערבאַרם דיך!

קעניג אוועק מיט איהם, נעהמט איהם.

ויזתא נעהמט איהם — נעהמט איהם —

קעניג קיין זכר זאל ניט בלייבען פון עמלק (אויף ויזתא'ן) נעהמט איהם:

ויזתא נעהמט איהם — נא נעהמט איהם (מען שלעפט ויזתא'ן) וואס איהר
מיינט טאַקי מיך אויך? אין אמת'ן וואס טהוט זיך דא מיט אייך?

אסתר פון קיין שלאַנג קען קיין מאל קיין שטפעלע געבאָרען ווערען, נעהמט
איהם, (מען שלעפט איהם)

ויזתא ווארט נאר אויס — אדוני קעניג, מיר דארפט איהר שוין גאר נישט?
וואס האט זיך מיר געלוינט צו זיין א זאהן בייא המן'ען? ניין, מעהר וועל
איך שוין דאס נאַררישקייט נישט טהאן איך וועל זיך בעסער שטעלען בייא
דיר פאר א זאהן, איהר קענט דען זיין אהן א ויזתא?

קעניג דער קליינער געפעלט מיר, נאר אויף דער תליה נעהמט איהם.

ויזתא אדוני קעניג איך וועל אייך חאטש בעטען איין בעטעניש אז איהר
וועט דאס פערשרייבען אין דער געשיכטע זאלט איהר פערשרייבען מיין נא־
מען מיט א גרויסען וואָוו.

קעניג נעהמט איהם......(מען שלעפט איהם ארויס)

ויזתא וויינט ווייבעלעך מיידלאך איהר וועט ניט געפינען אזא ויזתא וויא איך
בין (ואב)

אסתר איך דאנק דיר גוטער קעניג יעצט זעהסטו שוין ארויס ווער עס איז דיר
געטרייא. נאך איינע ביטע האב איך צו דיר, אז דוא זאלסט זעהן צוריק־
רופען דעם שלעכטען גזר פון המן הרשע, ווארום וויא אזוי וועל איך דאס
קענען צוזעהן אז מיין פאָלק, מיינע גלויבענס ברידער זאלען אויסגעהרג'עט
ווערען, עס וועט אויף מיר א שלעכטע ווירקונג האבען.

קעניג נאָ יאָ נאָ, דאס האב איך דאך געזאגט.

אסתר און דער מענש וועלכער האט דיר דאס לעבען גערעטעט, געהער זיך
אויך מיט מיר גאר נאהענט אָן, ער איז מיינער א פעטער, נאך מיינע
עלטערן'ס טויט האט ער פערטראָטען דיא שטעלע אלס מיין פאטער.

ק ע נ י ג נאָ יא נאָ, דאס האב איך דאך געזאגט, נישט איינמאל האב איך דיך געפּרעגט דוא זאלסט מיר זאגען ווער דיין פאָלק איז און פון וואס פאר איין פאמיליע דוא ביזט, איך האב זיי געוואָלט גליקליך מאכען און דוא האסט מיר אלץ געאנטוואָרטעט מיט דיין שעהן קול׳כען, איך ווייס ניט ניין.... נאָ וואו איז דער מרדכי?

א ס ת ר (רופט איהם אריין) אָט איז ער.

מ ר ד כ י (אויף דיא קניע) איך דאנק דיר גרויסער קעניג פון פּרס און מדי.

ק ע נ י ג נא אָט האסטו דעם רינג, שרייב און חתמ׳ע וויא דוא ווילסט און פון יעצט אָן ביזטו ביי מיר משנה למלך. און ניט נאר מיט המן׳ס הויז־געזינד אליין נאר מיט אלע אייערע שונאים וועלכע האבען אייך נאר געוואָלט שלעכטס טהאָן מעגט איהר טהאן וואס איהר ווילט.

מ ר ד כ י מיר דאנקען דיר גרויסער קעניג.

ק ע נ י ג יעצט מיין טהייערע, וועל איך מיך געהן אויסרוהען נאך אזא שווערער לאנגער צייט, און פון יעצט אָן מיין טהייערע אסתר׳ל וועסטו צו מיר קומען ווען דוא ווילסט נאָר אום געבעטען. נא בלייב געזונד אדיע. (אב)

א ס ת ר פאטער, ליעבער פאטער!

מ ר ד כ י אסתר, מהייערע אסתר׳ל, ווין נישט מיין קינד.

א ס ת ר גוט איז אז מען לעבּט און מען קען ווייגען. דוא וויינסט אויך פאטער?

מ ר ד כ י לאָמיר אבווישען דיא ביטערע טרערען פון אזוי פיעל אונגליקליכע ברידער. שאלתיאל — שאלתיאל — (אויפטריט שאלתיאל). ניך שרייב אָן בריעף און איך וועל חתמע׳נען מיט דעם מלך׳ס רינג, און צוריק רופען דיא שלעכטע גזרה פון המן הרשע, און אלע אונזערע ברידער זאלען פרעהליך זיין און זיך מאכען יום טוב אים נאמען פון אסתר׳ן. מען זאל זיך אָנטאהן אין אנדערע קליידער און טהיילען מתנות ארעמע לייט. געה שנעל.

ש א ל ת י א ל איך געה! (אב)

מ ר ד כ י יעצט זעה איך אז מיינע האפנונגען האבען מיך נישט אבגענארט, דיא גוטע ערציהונג וואס איך האב איינגעפלאנצט אין דיין קינדערש הערץ האט יעצט דאנקבארע פריכטע געטראָגען, דען איין טראָפּען טרערען וואס פאלט ארויס פון א קעניגינס אויג, בעציערט זיא און בעשיינט זיא פיעל מעהר וויא אלע טהייערע דימאנטען. יעצט זעה, ווער עס בעשטרעבט זיך לטובת הכלל, און ווער עס אינטערעסירט זיך פאר דעם כלל ישראל פון

דעם גאנצען הערצען דעם העלפט גאָט. יעצט מעגען מיר שוין זיין צופריע־
דען, מיר זיינען גליקליך איבער גליקליך !

א ס ת ר (זינגט) יא פאַרצושטעלען דיר פון דער צייט
וואס איך האב דיך ניט געזעהן
איז שוין פערגאנגען יעצט ביי מיר.

מ ר ד כ י איך שטעל מיך פאַר אין דער צייט
וואס עס איז געווען מיט דיר.

ב י י ד ע נעוואהנט צוזאמען פון קינדהייט אָן ווער האט דאס געגלויבט
אז מיר זאלען זיךביידע צושיידען.
מיר האבען שוין געוויס ניט געטראַכט
אז מיר זאלען ביידע לעבען אין פריידען.

א ס ת ר יא, אבער דאס מזל האט אנדערש גאר געוואָלט.

ב י י ד ע פלוצלינג אין מיטען העלען טאָג
האט זיך א וואָלקען אנגערוקט
און האט אויף אונז דעם בייזען פלאג
דעם פיינד אויף אונז אנגעשיקט.
און אונזער אומה די פיינע די פרומע
מיט זיין שארפער שווערד געוואָלט אָבמעקען פון דער ערד.

א ס ת ר אבער נישט גאנץ לאנג האט געדויערט דער צאָרן פון גאָט
ער האט אויף זיינע גזרות חרטה געהאט
און האט אונז באלד געשווינד דיא רפואה געשיקט
און מיר לעבען און מיר זיינען בעגליקט.

ב י י ד ע יא פאר אונזער מיה און שטרעבען
האט אונז גאט געגעבען גליק צו אונזער לעבען
ווער האט דאס געקענט גאר גלויבען אונז ביידע אויפצוהויבען
ביז אין דער קרוין
לאָמיר לויבען און גאט דאנקען (פיער מאל)
דאנקען איהם דערפאר יא

ב י י ד ע (וויערערהאָלען : אבער נישט גאנץ לאנג א. ז. וו. ביז גאָט דאַנקען)
יא צו דאנקען איהם צו דאנקע און צו לויבען איהם צו דאנקען
אויף עווינ יא אויף עווינ.... אמן ! (פאָרהאַנג פאַלט.)

ע נ ד ע.

עדעלשטאט'ס שריפטען.

עס זיינען יעצט ווידער ערשיענען אין ·בוכפארם א צווייטע
אויפלאגע פון אללע פאעטישע שריפטען אין פראזא
פון דעם בעוואוסטען דיכטער

דוד עדעלשטאט.

מיט דעם ב י ל ד פון פערפאססער.

פרייז בלויז 10 סענט.

פאלקס־געדיכטע,

פון ד. עדעלשטאט.

ענטהאלטעט 65 ליעדער, פאעזיען און דעקלאמאציאנען,
פון דעם בעריהמטען דיכטער דוד עדעלשטאט.

פרייז בלויז 15 סענט.

HEBREW PUBLISHING CO.,

83-85-87 Canal Street, NEW YORK.